



แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า

โดย

นายภาณุมาศ สังข์งาม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร



แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า



โดย
นายภาณุมาศ สัมขังาม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

LIGHT AND TIME OF THE OLD CAPITAL



By

MR. Phanumas SANG-NGAM

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements

for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS)

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2017

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า
โดย	ภาณุมาศ สัจจงาม
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนฤกษ์ ทิพย์วารี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

.....	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพโรจน์ ว่างบอน)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนฤกษ์ ทิพย์วารี)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวิณ เบียดกลาง)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(อาจารย์ ดร. วิชญ มุกคามณี)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ปริญญา ตันติสุข)	

58001208 : ทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

นาย ภาณุมาศ สังข์งาม: แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธณฤกษ์ ทิพย์วารี

วิทยานิพนธ์หัวข้อ “แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า” ได้รับแรงบันดาลใจจากการเฝ้าสังเกตความงดงามของแสงอาทิตย์ และ ร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองโบราณสถานกรุงเก่า ที่ผ่านกาลเวลามายาวร้อยปี นำไปสู่การค้นหาคำคิด ความหมาย กับความรู้สึกจากภายใน ความเข้าใจต่ออดีตก็ทำให้เราเข้าใจปัจจุบันและอนาคตข้างหน้า เปรียบได้กับคำพูดของคนยุคเก่าที่กล่าวว่า การทะยานไปสู่อนาคตของลูกธนู จะเร็ว แรง และไกลเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับพลังกำลังในการ้าง

ข้าพเจ้าต้องการแสดง ความสัมพันธ์ของมิติเวลาระหว่างอดีต-ปัจจุบัน โดยใช้แสง-เงาเป็นพื้นฐานสำคัญ ซึ่งสรรพสิ่งอยู่ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดและดำเนินไปตลอดเวลา การปรากฏ ดำรง คงอยู่เป็นเพียงช่วงหนึ่ง ในไม่ช้าก็ต้องสิ้นสุดลง

ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ ในลักษณะจิตรกรรม 2 มิติ มีรูปแบบเหมือนจริง (Realistic) ขับเน้นด้วยค่าน้ำหนักแสง-เงา สี ฟ้า แปร่งและพื้นผิวร่วมกับเทคนิคอันหลากหลาย เพื่อสร้างมิติลวงตา โดยนำเสนอข้อมูลภาพร่างจากสภาพแวดล้อม ปรากฏการณ์จริง ดังนั้นการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้า จึงนำเสนอความสอดคล้องระหว่างภาษาภาพ (ภาพถ่ายกรุงเก่า) กับกระบวนการเทคนิค (จิตรกรรม) เป็นสื่อแสดงสาระของเนื้อหา เพื่อถ่ายทอดแสง-เงา ลีจะแห่งเวลาที่ดำเนินร่วมกัน



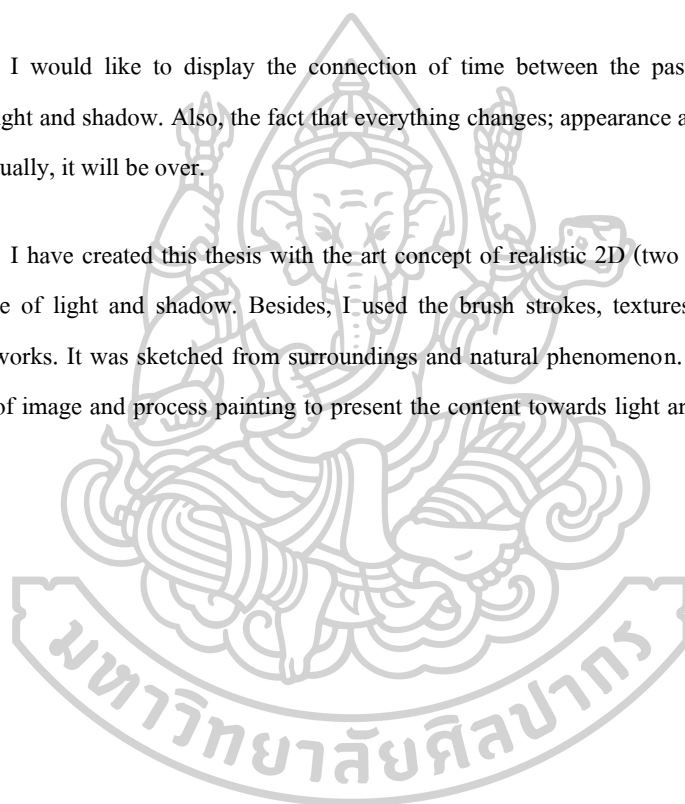
58001208 : Major (VISUAL ARTS)

MR. PHANUMAS SANG-NGAM : LIGHT AND TIME OF THE OLD CAPITAL
THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR THANARIT THAIWAREE

The thesis, Light and Time of The Old Capital, was inspired by observing the beauty of sunshine and ruins of prosperity which had been for centuries. It leads to new thoughts, meaning and inner feeling. The believe that "understanding the past is the key to understand the present and the future" is comparable to the word of the ancient that "soaring of arrow to the future which how fast or how far depend on the power to pull a bow".

I would like to display the connection of time between the past and present by using the essentials of light and shadow. Also, the fact that everything changes; appearance and existence is just a period of time. Eventually, it will be over.

I have created this thesis with the art concept of realistic 2D (two dimensions) painting which used the value of light and shadow. Besides, I used the brush strokes, textures and several techniques to illustrate the works. It was sketched from surroundings and natural phenomenon. Hence, my thesis displayed the harmony of image and process painting to present the content towards light and shadow together with the truth of time.



กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัย พระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด มอบความรัก ความอบอุ่น สั่งสอนเลี้ยงดู สนับสนุนการศึกษา และเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตแก่ข้าพเจ้าเสมอ ถึงปัจจุบัน

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนฤกษ์ ทิพย์วาริ ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ให้คำปรึกษาต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงาน คำแนะนำในการเติบโตบนเส้นทางศิลปะ ขอขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาจิตรกรรม ผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ขอขอบคุณน้ำใจไมตรี รุ่นพี่ รุ่นน้อง เพื่อน ๆ รวมไปถึงศิลปิน ช่างทั้งในอดีต-ปัจจุบัน ซึ่งเป็นคั้งครูกับบุคคลหนึ่งของข้าพเจ้า

ในท้ายที่สุดนี้ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้จะเกิดประโยชน์ ต่อสังคม และบุคคลผู้สนใจศิลปะ เพื่อสร้างความสุข ความจรรโลงใจ เห็นคุณค่าการมีชีวิตอยู่ในทุก ๆ วันตลอดไป

ภาณุมาศ สังข์งาม



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมติฐานของการศึกษา.....	3
ขอบเขตการศึกษา.....	4
วิธีการสร้างสรรค์.....	4
วิธีการศึกษา.....	5
แหล่งข้อมูล.....	5
อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า.....	5
บทที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์	6
อิทธิพลที่ได้รับจากทัศนคติทางศิลปะ	6
อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปกรรม	8
อิทธิพลที่ได้รับจากแสง-เวลา	13
อิทธิพลที่ได้รับจากโบราณสถาน.....	14
บทที่ 3 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	24
การประมวลความคิดจากข้อมูลเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์.....	24

การประมวลความคิด	24
ขั้นตอนวิธีการสร้างสรรค์.....	26
การรวบรวมข้อมูล.....	26
การสร้างภาพร่างผลงาน	26
การสร้างสรรค์ผลงาน.....	27
ขั้นตอนการทำงาน	27
บทที่ 4 การพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	35
ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1.....	35
ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2.....	42
ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์.....	55
บทที่ 5 บทสรุป.....	66
รายการอ้างอิง.....	67
ประวัติผู้เขียน	69



สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพผลงานแรมบรันด์ (Rembrandt), Self Portrait, 1663-5.....	10
2	ภาพผลงานซาจันท์ (John Singer Sargent), Carnation,Lily,Lily,Rose,1885-6.....	12
3	ภาพการแยกแสงอาทิตย์ด้วยปริซึมเป็นแถบสีต่าง ๆ.....	13
4	ภาพพระปรางค์ประธานวัดราชบูรณะ.....	15
5	ภาพพระอุโบสถวัดราชบูรณะ.....	16
6	ภาพวิหารวัดมหาธาตุ.....	16
7	ภาพพระเจดีย์สามองค์วัดพระศรีสรรเพชญ์.....	17
8	ภาพวิหารพระศรีสรรเพชญ์ด้านทิศตะวันออก.....	18
9	ภาพพระวิหารจัตุรมุขด้านทิศตะวันตก.....	18
10	ภาพวัดไชยวัฒนารามด้านทิศตะวันตก.....	19
11	ภาพวัดไชยวัฒนารามด้านทิศตะวันออก.....	20
12	ภาพลวดลายปูนปั้น แสดงเรื่องราวในพุทธประวัติ วัดไชยวัฒนาราม.....	20
13	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	29
14	ภาพร่างของผลงานที่ผ่านการคัดเลือก และปรับแต่งแล้ว.....	30
15	ภาพการร่างภาพผลงานด้วยชาโคล(Charcoal)ลงบนผืนผ้าใบที่เตรียมไว้.....	30
16	ภาพการเริ่มเขียนสีในขั้นตอนแรก.....	31
17	ภาพแสดงรายละเอียดด้วยกระบวนการไดเร็กท์เพ้นติ้ง (Direct Painting).....	32
18	ภาพแสดงขั้นตอนการสร้างความหนักแน่นมวลปริมาตรแสงเงา.....	32
19	ภาพแสดงรายละเอียดด้วยกระบวนการอิมพาสโต้ (Impasto).....	32
20	ภาพแสดงขั้นตอนเก็บรายละเอียดโดยรวม.....	33
21	ภาพแสดงรายละเอียดของผลงาน.....	33
22	ภาพผลงานเสร็จสมบูรณ์.....	34
23	ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 1.....	36
24	ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 2.....	37
25	ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 3.....	38
26	ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 4.....	39

ภาพที่	หน้า
27 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 5.....	40
28 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 6.....	41
29 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1.....	43
30 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 2.....	44
31 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 3.....	45
32 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 4.....	46
33 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 5.....	47
34 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 6.....	48
35 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 7.....	49
36 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 8.....	50
37 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 9.....	51
38 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 10.....	52
39 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 11.....	53
40 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 12.....	54
41 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	58
42 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	59
43 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	60
44 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	61
45 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5.....	62
46 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6.....	63
47 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 7.....	64
48 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 8.....	65

บทที่ 1

บทนำ

ตั้งแต่โบราณกาล มนุษย์เฝ้าสังเกต ศึกษา ปรากฏการณ์ธรรมชาติมาโดยตลอด บันทึกผ่านเรื่องเล่า และตำนานเล่าขาน ความเชื่อเหล่านี้ จึงถูกสร้างเพื่ออธิบายสิ่งที่พบเห็น เพราะพวกเขานั้นไม่สามารถหาคำตอบจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เช่นในปัจจุบัน พระเจ้า จึงถือกำเนิดขึ้นจากความเคารพต่อธรรมชาติ เป็นจุดเริ่มต้นของอารยธรรม เวลาต่อมาเชื่อมโยงสู่แนวคิดเชิงปรัชญา และศาสนา ซึ่งหนึ่งในปรากฏการณ์ที่แทบทุกอารยธรรมกล่าวถึงคือ ปรากฏการณ์ “แสง” ไม่ว่าจะเป็นแสงดวงอาทิตย์ แสงดวงจันทร์ แสงดวงดาว ในพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิม ปฐมกาล บทที่ 1 กล่าวว่า

“ในเริ่มแรกนั้น พระเจ้าทรงเนรมิตสร้างฟ้าและแผ่นดิน โลก แผ่นดิน โลกนั้นก็ปราศจากรูปร่างและว่างเปล่าอยู่ ความมืดอยู่เหนือผิวน้ำ และพระวิญญาณของพระเจ้าปกอยู่เหนือผิวน้ำนั้น พระเจ้าตรัสว่า “จงมีความสว่าง” แล้วความสว่างก็เกิดขึ้น พระเจ้าทรงเห็นว่าความสว่างนั้นดี และพระเจ้าทรงแยกความสว่างนั้นออกจากความมืด...”¹

แสง มีความหมายต่อมวลมนุษย์มากทั้ง โลกเชิงจิตวิญญาณและเชิงกายภาพ เพราะแสงในเชิงจิตวิญญาณเป็นเสมือนผู้ชี้ทางสว่าง นำเราไปสู่ความเข้าใจในสัจธรรมของสรรพสิ่ง และเป้าหมายการดำรงชีวิตอยู่ แสงเชิงกายภาพ ที่มาจากดวงอาทิตย์ ให้กำเนิดชีวิต สร้างความอบอุ่นแก่ผืนแผ่นดิน ช่วยส่องสว่าง ทำให้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ รอบตัว อีกทั้งยังมอบความงดงามจากสีสันแก่โลกใบนี้ ถ้าไร้ซึ่งแสงทุกอย่างก็ดำมืด

1

สุวัฒน์ อัครไชยชาญ, "ในวาระปีสากลแห่งแสง," สารคดี 370 (2558).

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปรากฏขึ้นของแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ ในช่วงเวลาเย็นที่แสงอาทิตย์ทำมุมต่ำใกล้กับขอบฟ้าโลกนั้นจะปรากฏแสงเหลืองทอง สุกสว่าง เจิดจ้า เป็นแสงที่มีอิทธิพลต่อข้าพเจ้าอย่างยิ่ง เพราะแสงนั้นช่าง น่าอัศจรรย์ ดูทรงพลัง และ ศักดิ์สิทธิ์ และเพียงช่วงเวลาหนึ่งแสงนั้นค่อยๆ จางหายไป กลับแทนด้วยเงาสลัวๆ ที่ดูลึกลับ

เมื่อข้าพเจ้าได้เฝ้าสังเกตและพิจารณาปรากฏการณ์แสงที่เกิดขึ้น ทำให้ข้าพเจ้าเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างรอบ ๆ ตัว ภายใต้กระแสธารแห่งเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นการปรากฏและดำรงอยู่เพียงช่วงเวลาหนึ่ง มีอายุไขของตัวเอง ในไม่ช้าก็เร็ว ต้องดับลงไปตามกฎของธรรมชาติ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะยิ่งใหญ่เพียงใดไม่เว้นแม้แต่มดวงอาทิตย์ โลกใบนี้หรืออารยธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น คงอยู่ และล่มสลายไปด้วยเหตุนี้ทำให้ข้าพเจ้าตระหนักถึงคุณค่าของ โบราณสถาน จ.พระนครศรีอยุธยา บ้านเกิด ที่ผ่านกาลเวลามามากหลายร้อยปีกำลังเสื่อมลงอย่างช้า ๆ เป็นราชธานีเก่าอันสำคัญต่อประวัติศาสตร์ ความเป็นชาติไทยที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้บนแผ่นดิน ซึ่งยังส่องสว่างให้เห็นความรุ่งโรจน์เมื่อครั้งอดีต ทั้งด้านการปกครอง การค้าขายกับต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านศิลปวัฒนธรรม โดยจะเห็นได้จากผลงานศิลปกรรม สถาปัตยกรรมและขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี

จากข้อความที่กล่าวมา ข้าพเจ้ามีความเชื่อว่า อดีต เกิดขึ้นเพื่อให้มนุษย์ได้ศึกษา เรียนรู้ พัฒนาให้สอดคล้องกับปัจจุบันจากความเชื่อดังกล่าวเป็นจุดบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีเนื้อหา เรื่องราว และ ห้วงอารมณ์ขณะหนึ่งของข้าพเจ้า

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

การสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้ แม้ภาพเขียนของข้าพเจ้ามีอาจจะลอกการเปลี่ยนแปลง ภายใต้กฎเกณฑ์ของธรรมชาติได้ แต่อย่างน้อยผลงานได้ทำหน้าที่ด้วยผลงานจิตรกรรม บันทึกเหตุการณ์ในช่วงเวลาหนึ่งอันแสนสั้นให้คงที่เอาไว้ เพื่อแสดงความหมายสำคัญว่า “ความเปลี่ยนแปลง” คือสัจธรรม ข้าพเจ้าอยู่ ณ สถานที่แห่งนี้เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกภายใน ทำให้ข้าพเจ้ากำหนดจุดมุ่งหมายการสร้างสรรค์ผลงานดังนี้

1. เพื่อแสดงออกถึงบรรยากาศของความรุ่งเรือง จาก โบราณสถานในอดีตที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาและธรรมะในศาสนา กับผู้คนยุคสมัยปัจจุบันทุกคนสามารถเข้าถึง เข้าชม ได้สัมผัสอย่างใกล้ชิด ผ่านมุมมองประทับใจของข้าพเจ้า

2. เพื่อศึกษาแสง-เงา รูปแบบต่าง ๆ จากผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินในอดีตในการจับเน้นความรู้สึก ผสมผสานเข้ากับเนื้อหา เรื่องราว และกระบวนการทางจิตรกรรม ซึ่งมีส่วนสำคัญต่ออารมณ์ความสะเทือนใจผู้ชม

3. เพื่อศึกษากระบวนการทางจิตรกรรมโบราณ ที่ใช้คุณสมบัติของสีหลากหลายชนิด เช่น โปรงแสง กิ่งทึบแสง หรือ ทึบแสง ช่วยสร้างมิติเหมือนจริงแก่ผลงาน

สมมติฐานของการศึกษา

ผลงานของข้าพเจ้าสร้างสรรค์ขึ้น โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมิติเวลา อดีต-ปัจจุบัน ใช้แสง-เงาเป็นพื้นฐานสำคัญด้วยการเฝ้าสังเกตแสงอาทิตย์ในช่วงเวลาหนึ่งในโบราณสถาน โดยอ้างอิง ทิศทางแสง-เงาตามธรรมชาติเป็นหลัก ร่วมกับความรูสึกภายใน ผลงานเป็นลักษณะเหมือนจริง (Realistic) เพื่อเข้าถึงความรู้สึกผู้ชมได้โดยง่าย ใช้เทคนิคการสร้างสรรคด้วยกระบวนการแบบ โบราณเขียนสีทับในขณะที่สีเดิมแห้งแล้วเรียกว่า “อิน ไดเร็คท์ เฟ้นท์ดิง” (Indirect painting) ซึ่งอาศัยคุณสมบัติของสีที่หลากหลายซ้อนทับเป็นชั้นสี เช่น สีโปรงแสง กิ่งโปรงแสง สีกิ่งทึบแสง และสีทึบแสง ผสมผสานเทคนิควิธีการเขียน โดยตรงในขณะที่สียังไม่แห้ง เรียกว่า “ไดเร็คท์ เฟ้นท์ดิง” (Direct painting) ที่เน้นสีค่อนข้างทึบแสงที่จะสามารถสื่อให้เห็นคุณค่าความเป็นราชธานีเก่า ที่เต็มไปด้วยชีวิตชีวาและความรุ่งเรือง ที่คงอยู่ในปัจจุบัน

ดังนั้นสมมติฐานของการศึกษา คือความสัมพันธ์ระหว่างภาษาภาพ (ภาพถ่ายจากกรุงเก่า) กับกระบวนการสร้างสรรค์ภาษาภาพจิตรกรรม เพื่อแสดงความหมายเรื่องแสง-เงาที่จะแห่งเวลาร่วมกัน

ขอบเขตการศึกษา

การสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้ประกอบด้วยขอบเขต เนื้อหา รูปแบบ เทคนิควิธีการ ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา ข้าพเจ้าต้องการแสดงให้เห็นถึงบรรยากาศที่รุ่งเรือง ในโบราณสถาน โดยเน้นไปที่อุทยานประวัติศาสตร์ จ.พระนครศรีอยุธยาโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างสถาปัตยกรรมกับผู้คน โดยสื่อสารกับผู้ชมผ่านนัยยะแสง-เงา
2. ขอบเขตด้านรูปแบบ การสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นลักษณะจิตรกรรม 2 มิติ ในรูปแบบเหมือนจริง (Realistic) ชับเน้นค่าน้ำหนักแสง-เงา และ สี บางส่วนเพื่อสร้างมิติลวงตา โดยยังอ้างอิงจากสภาพแวดล้อมจริงในปัจจุบัน
3. ขอบเขตด้านเทคนิควิธีการ สร้างสรรค์ผลงานโดยใช้สีน้ำมันบนผ้าใบ และใช้กระบวนการทางเทคนิคจิตรกรรม เพื่อแสดงเนื้อหา

วิธีการสร้างสรรค์

1. ศึกษาเอกสาร ประเมินสภาพอากาศล่วงหน้า ก่อนเดินทางไปบันทึกด้วยภาพถ่าย สภาพแวดล้อมพื้นที่จริง ในโบราณสถาน จ.พระนครศรีอยุธยา
2. บันทึกด้วยภาพถ่ายในสถานที่จริง และขณะเดียวกันก็วิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ภาพต่อภาพ เพราะภาพถ่ายคือ ภาพร่างผลงาน (Sketch)
3. นำภาพถ่ายทั้งหมดเปรียบเทียบเพื่อคัดเลือกภาพที่ดีที่สุดและนำไปสู่การปรับแต่งภาพด้วยคอมพิวเตอร์ (Lightroom) ในบางส่วน เพื่อให้ได้ความใกล้เคียงกับเนื้อหาที่คิดไว้
4. นำภาพที่ได้ไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยการจำแนกกระบวนการทางจิตรกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะกระบวนการทางเทคนิค (จิตรกรรม) สามารถกลายเป็นเนื้อหาภาพได้นั่นเอง
5. วิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียในผลงาน นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลงานที่ลงตัวต่อการสื่อสาร

วิธีการศึกษา

การศึกษาศิลปะการเขียนภาพเพื่อสร้างความงาม ให้สอดคล้องกับแนวความคิด และอารมณ์ การศึกษาศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานเกี่ยวข้องกับแสง-เงา ข้าพเจ้าจึงเลือกศึกษาผลงานของเร็มบรันด์ (Rembrandt) เป็นจิตรกรชาวดัตช์ ซึ่งโดดเด่นในการใช้แสง-เงาในรูปแบบ เทเนบริสม์ (Tenebrism) กล่าวคือ แสงสว่างในท่ามกลางความมืด เป็นวิธีการเขียนภาพให้เกิดจุดน่าสนใจ ด้วยการใช้สีสว่างเกิดขึ้นในเงามืดสลัว คำนี้มาจากภาษาอิตาเลียน เทเนโบโรโซ (Tenebroso) แปลว่ามืดหรือมืดสลัว² ผลงานเร็มบรันด์ มีความโดดเด่นในการใช้แสง-เงากับพื้นผิวที่นูนหนาในลักษณะจับแน่นแสงให้เกิดเงา ตรงข้ามกับวิธีจับแน่นเงาให้เกิดแสง ดังเช่นผลงานของคาราวัจจิโอ (Caravaggio)

แหล่งข้อมูล

1. โบราณสถานในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา
2. ปราบฏการณ์ของแสงที่เกิดขึ้นในธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น
3. พิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า

1. กล้องถ่ายรูป
2. คอมพิวเตอร์
3. ฝ่าลิโน
4. สีน้ำมัน
5. ฟูกัน

² กำจร สุนพงษ์ศรี, พจนานุกรมศัพท์ทัศนศิลป์ = *Dictionary of Visual Art* / กำจร สุนพงษ์ศรี (กรุงเทพฯ :: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559).

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ “แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า” เกิดจากความประทับใจจากประสบการณ์ที่ได้ชื่นชมความงามของแสง นำไปสู่การตั้งคำถาม แสงคือสิ่งใด มีความหมายอย่างไรในแต่ละภูมิวัฒนธรรม ทางด้านวิทยาศาสตร์แสงทำให้เราเรียนรู้อะไรได้บ้าง ข้าพเจ้าจะถ่ายทอดทัศนคติ อารมณ์ความรู้สึกของแสงเช่นที่รู้สึก เชื่อมโยงไปสู่ผู้ดู โดยใช้กระบวนการทางจิตรกรรมด้วยวิธีใด ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นค้นหาคำตอบโดย ศึกษา ทดลอง จากหนังสือสารคดี โดยเฉพาะการสังเกตในสภาพแวดล้อมจริง ข้าพเจ้ามีบันทึกข้อมูลด้วยภาพถ่าย ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจึงเกิดขึ้นจากความเกี่ยวข้องกับอิทธิพลที่ได้รับจากสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

อิทธิพลที่ได้รับจากทัศนคติทางศิลปะ

ศิลปะ คือ ประสบการณ์ ดังเช่นที่ จอห์น ดิวอี้ นักปรัชญาชาวอเมริกันลัทธิปฏิบัตินิยม (pragmatism) แยกแยะประสบการณ์ของบุคคล ออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือประสบการณ์ในชีวิตประจำวันกับประสบการณ์สภาพแวดล้อม แต่ละประสบการณ์ยังแบ่งเป็นที่ไม่มีความทรงจำ กับประสบการณ์ที่จดจำฝังใจ ที่ไม่มีความทรงจำนั้นอาจเป็นเพียงเรื่องสามัญธรรมดา ไร้แก่นสาร ลืมเลือนได้ง่าย ส่วนประสบการณ์ที่จำฝังใจ เรียกว่าประสบการณ์เท่านั้น เป็นสิ่งที่มีความหมาย ความสำคัญ จนทำให้เกิดการวางระเบียบมีกฎเกณฑ์ และเป็นเอกภาพ ซึ่งแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับภาวะการณ์ที่ประสบมา เช่น ความเศร้า ความผิดหวัง ความกลัว ความเจ็บปวด ศิลปินผู้มีประสบการณ์แท้อาจจะนำประสบการณ์เหล่านี้ แปลเปลี่ยนเป็นประสบการณ์เชิงสุนทรียภาพ มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตน³

ศิลปะ คือ ความงาม (Art as Beauty) คือความพึงพอใจ ปิติ ยินดีแก่ผู้พบเห็น เป็นรสนิยมน ส่วนตัวของแต่ละบุคคล ในผลงานศิลปะ ความงามเปรียบเสมือนประตูบานแรกที่เปิดออก เชื้อเชิญผู้ชมเข้าสู่ภายในงาน ความงามในทางศิลปะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความงามทางกายภาพ

³ สุนทรียศาสตร์ : หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปวิจารณ์ = *Aesthetics* / ก่าจร สุนพงษ์ศรี (กรุงเทพฯ :: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555).

(Physical Beauty) ได้แก่ความงามของรูปทรงที่ถูกสร้างขึ้นด้วยเรื่องราว หรือเกิดจากการผสมกันของทัศนธาตุ และอีกประเภท คือ ความงามทางจิตใจ (Moral Beauty) ได้แก่ความรู้สึกรหรือห้วงอารมณ์ที่แสดงออก ในงานศิลปะชิ้นหนึ่ง ๆ จึงมีความงามทั้งสองประเภทอยู่ร่วมกัน จะเน้นหนักไปทางใดก็ได้แล้วแต่ประเภทของงานและเจตนาของศิลปินผู้สร้างสรรค์⁴

ศิลปะ คือ การแสดงออก (Art as Expression) ศิลปะมิใช่เพียงการแสดงออกของรูปทรง สี สัน หรือ ภาษา หากแต่ยังต้องแสดงอารมณ์ที่อยู่ภายใน และจุดประสงค์ที่ต้องการถ่ายทอดออกมาให้ปรากฏ เช่น จิตรกรรมภาพทิวทัศน์อาจมีความเกี่ยวข้องกับ ความความรู้สึกที่ต้องการแสดงถึงความสุขสงบ หรือ ความน่าสะพรึงกลัว สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจากการสอดประสานกันของทัศนธาตุ ซึ่งจิตรกรผู้สร้างสรรค์ต้องแสดงให้ประจักษ์ และ รู้สึกได้ว่าภาพนั้นเกิดขึ้นจริง หรือ เป็นภาพในความฝันจินตนาการเฉกเช่นเดียวกับบทกวีนิพนธ์ จำเป็นต้องอาศัยการร้อยเรียงถ้อยคำให้เกิดอารมณ์ที่ต้องการ⁵



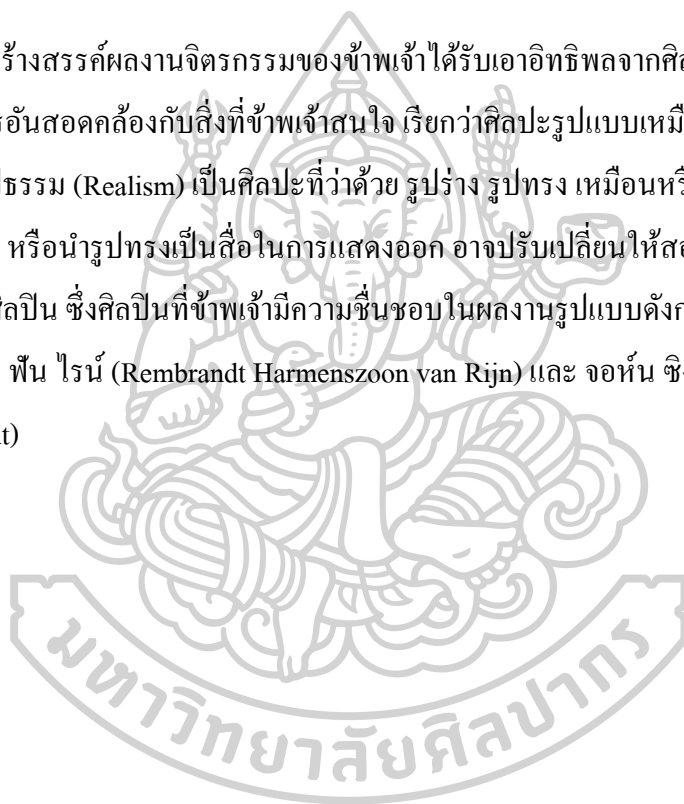
⁴ - ชลูด นิ่มเสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ = *Composition of Art* พิมพ์ครั้งที่ 7 (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม). ed. (กรุงเทพฯ :: อมรินทร์, 2553).

⁵ กำจร สุนพงษ์ศรี, สุนทรียศาสตร์ : หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปวิจารณ์ = *Aesthetics* / กำจร สุนพงษ์ศรี.

อิทธิพลที่ได้รับจากศิลปกรรม

ความเจริญก้าวหน้าดำเนินไปอย่างรวดเร็วในโลกยุคปัจจุบันนี้ เป็นเพราะมนุษย์เลือกรับเอาสิ่งที่ดี และเรียนรู้ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากอดีต เกิดการพัฒนาต่อยอดความคิด โดยการหยิบยืมหลอมรวม หักล้างความคิดอื่น ๆ แทบทั้งสิ้น ในโลกของศิลปะก็เช่นเดียวกัน ไม่มีผู้ใดหลีกเลี่ยงอิทธิพลจากศิลปินอื่น และไม่มีศิลปินใดต้องทำเช่นนั้น ซึ่งเมื่อมองในเชิงวิชาการ นี่คือการอ้างอิงอีกแบบหนึ่ง ยังเป็นการให้เกียรติกับศิลปินที่เราเรียนรู้จากเขา รวมทั้งแสดงความเคารพผู้ค้นพบมาก่อน นายหนึ่งคือครู ผู้มอบความรู้และประสบการณ์แก่เรา⁶

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของข้าพเจ้าได้รับเอาอิทธิพลจากศิลปินในอดีตที่มีรูปแบบเทคนิค วิธีการอันสอดคล้องกับสิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจ เรียกว่าศิลปะรูปแบบเหมือนจริง (Realistic Art) หรือ ศิลปะรูปธรรม (Realism) เป็นศิลปะที่วาดด้วย รูปร่าง รูปทรง เหมือนหรือคล้ายดังที่ปรากฏจริงตามธรรมชาติ หรือนำรูปทรงเป็นสื่อในการแสดงออก อาจปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับเนื้อหา ทางความคิดของศิลปิน ซึ่งศิลปินที่ข้าพเจ้ามีความชื่นชอบในผลงานรูปแบบดังกล่าว ได้แก่ เร็มบรันด์ ฮาร์เมนส์โซน ฟัน ไรน์ (Rembrandt Harmenszoon van Rijn) และ จอห์น ซิงเกอร์ ซาเจนท์ (John Singer Sargent)



⁶ อิทธิพล ตั้งโฉลก, แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมชั้นสูง / อิทธิพล ตั้งโฉลก (กรุงเทพฯ :: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิคซัน, 2550).

Rembrandt Harmenszoon van Rijn (c.1606-1669) คือหนึ่งในจิตรกรที่มีผลงานยอดเยี่ยมที่สุดเท่าที่เคยมีมา อยู่ในช่วงศิลปะยุคบาโรก (Baroque) เป็นยุคสมัยหนึ่งของศิลปะยุโรป สืบต่อเนืองมาจากยุค เรอเนสซองซ์ (Renaissance) และแมนเนอริสม์ (Mannerism) เราทราบประวัติ เร็มบรันด์ จากบันทึกเรื่องราวในชีวิตของเขาผ่านภาพเหมือนตนเอง ตั้งแต่ช่วงวัยรุ่น จนกระทั่งถึงวัยแก่ชรา ทำให้เรารู้สึกได้ว่า เรารู้จักเขามากกว่าศิลปินคนอื่นใด ๆ ในอดีต ภาพเหมือนเหล่านี้ได้รวมกันเป็นอัตชีวประวัติอันพิเศษไม่เหมือนใคร

ผลงานของเร็มบรันด์ มีลักษณะโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์โดยการใช้แสงสกุสว่างขึ้นท่ามกลางบรรยากาศงมมืดสลัว เนื้อหาของผลงานมักเป็นภาพเหมือนและเรื่องราวทางศาสนา ใช้กระบวนการทำงานที่ซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นการใช้สีโปรงแสง สีทึบแสง การขูดขีดและเช็ดออก ผสมผสานการใช้พู่กันหลายชนิดทั้งขนอ่อนนุ่มหรือขนแข็ง ๆ ซึ่งจำเป็นสำหรับการปาดป้ายเนื้อสีหนาๆบริเวณสว่างที่ต้องการขยับเน้นเรียกว่าเทคนิคอิมพาสโต (Impasto) ผลงานของเขายังแสดงฝีแปรงอย่างหยาบ ๆ แตกต่างจากศิลปินอื่นช่วงยุคสมัยเดียวกัน มักเขียนด้วยสีบางพร้อมเกลี่ยให้เรียบเนียน ภาพเหมือนตนเองในช่วงท้ายของชีวิตการเป็นศิลปิน เร็มบรันด์ไม่ได้ถ่ายทอดใบหน้าที่สวยงาม เขามุ่งแสดงถึงความจริงของชีวิตที่ร่วงโรยตามกาลเวลา เมื่อเรามองไปยังผลงานของเขา เราสามารถรู้สึกได้ว่าบุคคลนั้นมีชีวิต กำลังยืนอยู่ตรงหน้า เรารู้สึกถึงความทุกข์ ความเศร้า ความเหนื่อยล้า ผ่านแวตาคู่นั้น ดังเช่นผลงานภาพเหมือนตนเอง ราวปี ค.ศ.1663-5

ในผลงานนี้เขาใช้การเขียนสีอย่างหนา ๆ เพื่อนำเสนอเรื่องราวทางศีลธรรม การใช้สีเกิดการคำนวณมาแล้วเป็นอย่างดีให้สอดคล้องกับเนื้อหา รูปครึ่งวงกลมในภาพมีส่วนให้เรานึกถึงโลกบนสวรรค์กับโลกบนพื้นดิน ขณะเขาเขียนภาพอาจจะกำลังคิดตามคำกล่าว ถึงความเป็นสากลของศิลปะอย่าง ฟัน มันเดอร์ ไปจนถึง ฟัน โฮคสตราเดิน กล่าวไว้ว่าความเป็นสากลคือคุณสมบัติพิเศษของจิตรกรที่สมบูรณ์แบบ ในฐานะของศิลปินผู้เชี่ยวชาญในการสร้างสื่อศิลปะสามประเภท ตลอดจนการวาดภาพจิตรกรรมทุกรูปแบบ เร็มบรันด์ก็มีสิทธิ์จะกล่าวอ้างได้ว่าเขาเป็นศิลปินมี ความเป็นสากลมากที่สุดคนหนึ่ง⁷

⁷ มาเรียท เวสเตอร์มานน์, เร็มบรันด์ / มาเรียท เวสเตอร์มานน์ ; มณีวรรณ ผิวนิม แปล, (กรุงเทพฯ :: เดอะเกรทไพนธ์อาร์ท, 2557).

\



ภาพที่ 1 ภาพผลงานแรมบรันต์ (Rembrandt), Self Portrait, 1663-5

ที่มา : <https://assets.londonist.com/uploads/2014/10/i875/rembrandt-tfy-x7942pr.jpg>

John Singer Sargent (c.1856-1925) ศิลปินชาวอเมริกันที่เติบโตในยุโรป เขาสามารถพูดได้หลายภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว ไม่ว่าจะเป็นฝรั่งเศส อิตาลี และเยอรมัน Sargent มีนิสัยช่างสังเกต มุ่งมั่น ขี้อาย และอ่อนน้อมถ่อมตน ได้รับการสอนการเขียนภาพเหมือนจากคาโรลุส ดูเร็ง (Carolus Duran) อาจารย์ผู้มีอิทธิพลสำคัญต่อเส้นทางชีวิตศิลปิน เนื้อหาในช่วงแรกเขามีความประทับใจและสนใจการเขียนภาพทิวทัศน์อันจะเห็นได้จากภาพร่างมากมายไม่ว่าจะเป็นภูเขา ทะเล และตึกบ้านช่อง การเขียนภาพจิตรกรรมเรื่องราวประวัติศาสตร์ในขณะนั้นถือเป็นงานศิลปะสูงค่ากว่างานศิลปะประเภทอื่น แต่ก็เป็นงานที่หาผู้จ้างยากขึ้นทุกขณะ ความก้าวหน้าทางอาชีพจึงมาจากการรับงานเขียนภาพเหมือน ซึ่งมีส่วนช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงไปในตัว

ผลงานซาเงินท์ แสดงออกด้วยฝีแปรงที่ชัดเจน มีชีวิตชีวา จากพู่กันขนาดใหญ่ผสมผสานการใช้สีและมองค่าน้ำหนักอย่างแม่นยำ อาศัยข้อจำกัดของระยะสายตาส่งผลลัพท์การรวมกันของภาพได้อย่างสมบูรณ์แบบ เขามักใช้กระบวนการเขียนเขียนสีอย่างตรงไปตรงมาต่อสิ่งที่เห็น และรู้สึกดังเช่นผลงานของ ฟรานซ์ ฮัลส์ (Frans Hals) และลดกระบวนการอันซับซ้อนอย่างเช่นที่ศิลปินส่วนใหญ่ในอดีตปฏิบัติกันมา ซึ่งหนึ่งในผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้แก่เขาคือ ภาพ Carnation, Lily, Lily, Rose (c.1885-6) ในขณะที่ ซาเงินท์กำลังล่องเรือในแม่น้ำเซมส์ (River Thames) ที่ Pangbourne พร้อม Edwin Austin Abbey ในเดือนกันยายน c.1885 เขาเห็น โคมไฟที่แขวนอยู่ท่ามกลางแมกไม้และดอกกลีบลี ภาพที่เห็นดังกล่าวสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานแก่เขา

ในภาพ ปรากฏภาพเด็กผู้หญิงสองคนในชุดสีขาว กำลังถือโคมไฟกระดาษแบบญี่ปุ่น ในบรรยากาศช่วงเวลาใกล้ค่ำ รอบพวกเธอเต็มไปด้วยมวลดอกไม้สีต่าง ๆ มีทั้งดอกคานะซันสีเหลือง ดอกกลีบลีสีขาว และดอกกุหลาบสีชมพู ตัดกับสีเขียวอมเทาในด้านหลังเป็นภาพที่ปราศจากเส้นระดับสายตาและเส้นที่ให้ความรู้สึกลึก เป็นมุมมอง มองต่ำลงไปยังเด็กสาวทั้งสอง พวกเธอเป็นลูกสาวของเพื่อน ชื่อ Frederick Barnard มีชื่อว่า Dolly (คนซ้าย) และ Polly (คนขวา) ภาพเขียนนี้ในวิธีการเขียนนอกสถานที่เช่นเดียวกับวิธีของอิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism) ในแต่ละวัน ซาเงินท์ใช้เวลาเขียนภาพวันละไม่กี่นาที ก่อนที่แสงในช่วงเวลาอันเหมาะสมที่สุดจะหมดไป เขาเขียนทุก ๆ วัน ตั้งแต่เดือนกันยายนไปจนถึงพฤศจิกายน ก่อนจะเข้าสู่ฤดูใบไม้ร่วงทำให้ดอกไม้เหล่านั้นแห้ง

ตาย เขาจึงนำดอกไม้ประดิษฐ์มาใช้แทน และเริ่มเขียนอีกครั้งช่วงฤดูร้อนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ในปี c.1886⁸



ภาพที่ 2 ภาพผลงานชาเจินท์ (John Singer Sargent) , Carnation,Lily,Lily,Rose, 1885-6
ที่มา : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/ed/John_Singer_Sargent_-_Carnation%2C_Lily%2C_Lily%2C_Rose_-_Google_Art_Project.jpg

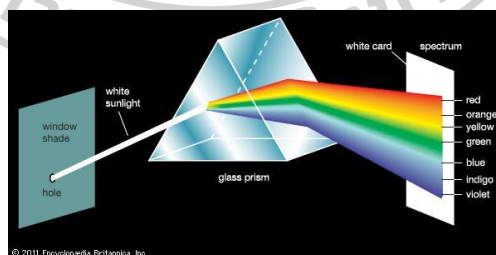
⁸ "Carnation, Lily, Lily, Rose," https://en.wikipedia.org/wiki/Carnation,_Lily,_Lily,_Rose.

อิทธิพลที่ได้รับจากแสง-เวลา

แสงเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าชนิดหนึ่ง ในจักรวาลอันกว้างใหญ่ไร้ขอบเขตเต็มไปด้วยแสง และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ามากมาย ที่สายตามนุษย์สามารถมองเห็นได้และไม่สามารถมองเห็นได้ เมื่อแสงทำปฏิกิริยากับสารเคมีบางอย่างภายในดวงตา แล้วจึงแปลผลออกมาเป็นสีต่าง ๆ แสงมีความเร็วประมาณ 300,000 กิโลเมตรต่อวินาที ไม่มีสิ่งใด ๆ ในจักรวาลทำความเร็วได้เทียบเท่าแสง เพราะความเร็วของแสงจะทำให้เวลาจะหยุดเดิน ข้ามพ้นขอบเขตของความเป็นอนิจจัง ที่กล่าวว่าทุกสิ่งล้วนเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

แสง ซึ่งเสมือนผู้คุมกฎของจักรวาล จึงไม่ยอมให้สิ่งใด ๆ ทำความเร็วกว่าตน และเครื่องมือสำคัญที่แสงใช้ควบคุมความเร็วคือ “เวลา” ความลับของเวลาถูกค้นพบโดย อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) ผ่านทฤษฎีสัมพัทธภาพอันยิ่งใหญ่ ซึ่งทฤษฎีสัมพัทธภาพแบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎี ทฤษฎีแรกคือความเร็วทำให้เวลาเดินช้าลง หลังจากนั้นอีกสิบปีก็ค้นพบทฤษฎีสัมพัทธภาพทั่วไปที่อธิบายว่าความเร่งก็ทำให้เวลาเดินช้าลงด้วย

แสงยังมีความสัมพันธ์กับสี การทดลองเรื่องแสงของ ไอแซก นิวตัน (Isaac Newton) แสดงให้เห็นว่าแสงอาทิตย์ประกอบด้วยแสงสีต่าง ๆ ถ้าหากรวมแสงสีเหล่านี้เข้าด้วยกันจะกลายเป็นแสงสีขาว ผลจากความรู้อันนี้ถูกนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ของศิลปินกลุ่มอิมเพรสชันนิสม์ (impressionism)



ภาพที่ 3 ภาพการแยกแสงอาทิตย์ด้วยปริซึมเป็นแถบสีต่าง ๆ

ที่มา https://www.universetoday.com/wp-content/uploads/2011/11/Newton_prism.jpg

⁹ สม สุจิรา, ไอน์สไตน์พบ พระพุทธเจ้าเห็น 2 (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2558).

อิทธิพลที่ได้รับจากโบราณสถาน

กรุงศรีอยุธยา สถาปนาขึ้นโดย สมเด็จพระเจ้าอู่ทองในปี พ.ศ.1893 และล่มสลายลงในปี พ.ศ.2310 กรุงศรีอยุธยาเป็นหนึ่งในหลาย ๆ อาณาจักรอันรุ่งเรืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยืนหยัดได้จากหลักฐานเอกสารสำคัญ ๆ ทั้งหลักฐานของไทยและต่างชาติ ชากอญู ชากปุ่น วัตวาอารามและพระราชวังรวมทั้งสิ้นกว่า 500 แห่ง เป็นประจักษ์พยานที่เด่นชัดจากอดีตราชธานีเก่าแห่งนี้ อายุยืนยาวในประวัติศาสตร์กว่า 417 ปี โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ปกครองสูงสุดในฐานะองค์อัครศาสนูปถัมภกที่มีวิวัฒนาการสืบเนื่องเรื่อยมา

ศิลปวัฒนธรรมในกรุงศรีอยุธยา ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมแบบพุทธที่เจริญรุ่งเรืองก่อนหน้า ในช่วงสมัยทวารวดีแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นช่วงเดียวกันกับอาณาจักรขอม ซึ่งมีคติความเชื่อแบบฮินดู และเมื่อขอมแผ่อำนาจขยายเหนือแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา จึงนำเอาวัฒนธรรมของทวารวดีรวมเข้าด้วยกัน เกิดเป็นวัฒนธรรมใหม่ขึ้น มีศูนย์กลางอยู่ที่ลพบุรี เป็นอาณาจักรโบราณที่สำคัญก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา หลังจากนั้นความเจริญรุ่งเรืองเพิ่มขึ้นมาอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การค้าขายกับต่างชาติ เกิดการแลกเปลี่ยนจากผู้คนต่างถิ่น ต่างวัฒนธรรมกับผู้คนในท้องถิ่น ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม อันสะท้อนผ่านผลงานศิลปกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น จิตรกรรม ประติมากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาปัตยกรรม



รูปแบบสถาปัตยกรรมในสมัยกรุงศรีอยุธยาสามารถแบ่งเป็น 3 ช่วงยุคสมัยดังต่อไปนี้

1. สถาปัตยกรรมกรุงศรีอยุธยาตอนต้น

สถาปัตยกรรมในช่วงสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ได้รับการปรับเปลี่ยนรูปแบบศิลปะขอม และรูปแบบศิลปะสุโขทัย โดยมีพระปรางค์ประธาน รายล้อมด้วยระเบียงคด มีวิหารตั้งอยู่ด้านหลัง ระเบียงคดฝั่งตะวันออก และพระอุโบสถตั้งอยู่ด้านหน้าระเบียงคดฝั่งตะวันตก ก่อกำแพงด้วยอิฐ ประตูและหน้าต่างเจาะช่องกำแพงระเบียง โดยรอบ หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา อย่างที่เห็นได้จากวัดพุทไธสวรรย์ วัดพระราม วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ ทั้งนี้ โครงสร้างต่าง ๆ ซึ่งทำจากไม้ผุพังทลายลงตามกาลเวลา เหลือไว้เพียงซากปรักหักพังดังเช่นที่เห็นในปัจจุบัน¹⁰



ภาพที่ 4 ภาพพระปรางค์ประธานวัดราชบูรณะ

¹⁰

อยุธยา : มรดกโลกภาพสะท้อนจากอดีต = *Ayutthaya World Heritage Reflections of the Past* / องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, (อยุธยา :: องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2555).



ภาพที่ 5 ภาพพระอุโบสถวัดราชบูรณะ



ภาพที่ 6 ภาพวิหารวัดมหาธาตุ

2. สถาปัตยกรรมกรุงศรีอยุธยาตอนกลาง

สถาปัตยกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลางในยุคนี้ ลักษณะเจดีย์ทรงระฆังปรากฏตามวัดสำคัญ ๆ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมแบบสุโขทัย นอกจากนี้ความสัมพันธ์กับหัวเมืองทางเหนือ เช่น เชียงใหม่ก็มีให้เห็นได้บ้างในรูปแบบสถาปัตยกรรมจากพระเจดีย์บางแห่งและวิหารมีการตกแต่งด้วยลวดลายดอกไม้ ใบไม้ และลายเครือเถา

ดังเห็นได้จากพระเจดีย์สามองค์ที่วัดพระศรีสรรเพชญ์ มีรูปแบบทรงระฆัง มีชุ่มตั้งอยู่ทั้ง 4 ทิศ เรียกว่าจตุรมุข บนยอดหลังคาตกแต่งด้วยยอดเจดีย์เล็ก เรียกว่า เจดีย์ยอด รูปแบบดังกล่าว ภายหลังได้ปรับเปลี่ยนเป็นรูปพระเจดีย์ทรงเหลี่ยมย่อมุม ซึ่งต่อมาได้หายไปช่วงหนึ่ง หลังจากนั้นได้กลับเป็นที่รู้จักอีกครั้งในยุคกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย¹¹



ภาพที่ 7 ภาพพระเจดีย์สามองค์วัดพระศรีสรรเพชญ์

¹¹ Ibid.



ภาพที่ 8 วิหารพระศรีสรรเพชญ์ด้านทิศตะวันออก



ภาพที่ 9 พระวิหารจัตุรมุขด้านทิศตะวันตก

3. สถาปัตยกรรมกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย

สถาปัตยกรรมในช่วงยุคนี้ เป็นช่วงนิยมเจดีย์แบบย่อมุม ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับเจดีย์ทรงปราสาทด้วย มีเอกสารระบุว่าพระเจ้าปราสาททองส่งช่างไปศึกษารูปแบบนครวัด ในกัมพูชา ซึ่งต่อมามีการปรับใช้กับการก่อสร้างปราสาทนครหลวง ทำให้เกิดความเชื่อเทวนิยมแบบขอม ในช่วงกรุงศรีอยุธยาตอนต้นได้รับการฟื้นฟูขึ้นใหม่ในยุคนี้ โดยมีพระปรางค์ประธาน แทนองค์พระเจดีย์ประธาน

ศิลปะแบบกรุงศรีอยุธยาตอนปลายพบที่ วัดไชยวัฒนาราม ได้รับการยกย่องและสะท้อนความรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจ อันเป็นผลจากการค้าขายกับต่างชาติ กล่าวคือความสัมพันธ์อันดีกับชาติตะวันตกในช่วงยุคสมัยสมเด็จพระนารายณ์ มีส่วนนำเอารูปแบบสถาปัตยกรรมใหม่ๆ หลายแบบเข้ามาผสมผสานแบบอย่างของศิลปะอยุธยา¹²



ภาพที่ 10 วัดไชยวัฒนารามด้านทิศตะวันตก

¹² Ibid.



ภาพที่ 11 วัดไชยวัฒนารามด้านทิศตะวันออก:



ภาพที่ 12 ภาพลวดลายปูนปั้น แสดงเรื่องราวในพุทธประวัติ วัดไชยวัฒนาราม

ก่อนการสถาปนา ตามพระราชพงศาวดาร กล่าวถึงหลวงพ่อนัญเชิง ประดิษฐานในวิหารของวัดพญานัญเชิง ศิลปะแบบอุทง ซึ่งสร้างขึ้นก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา 26 ปี เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำแห่งนี้ เป็นชุมชนใหญ่ที่เจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมมาก่อนแล้ว จึงสามารถสร้างพระพุทธรูปขนาดใหญ่โตเช่นนี้ได้

ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา มีลักษณะเป็นเกาะล้อมรอบด้วยแม่น้ำ 3 สาย คือ เจ้าพระยา ป่าสัก และ ลพบุรี การบรรจบกันของแม่น้ำทำให้เกิดการสะสมตะกอนแร่ธาตุต่าง ๆ ซึ่งเหมาะสมแก่การเพาะปลูก รวมถึงการเชื่อมต่อกันของแม่น้ำ คูคลอง จากทิศตะวันออกสู่ทิศตะวันตก จากทิศเหนือสู่ทิศใต้ สร้างความสะดวกต่อการเดินทาง ติดต่อกับชาย ทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลให้กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองที่มีความสำคัญ เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนสินค้า เจริญรุ่งเรืองมั่งคั่งทั้งด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ยาวนานกว่า 417 ปี

ในช่วงระยะเวลาการสถาปนากรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ.1893 พระราชภารกิจอันใหญ่หลวงของพระเจ้าอู่ทอง คือการรวบรวมผู้คนและขยายอาณาจักรการปกครองออกไป โดยพยายามรวมอาณาจักรสุโขทัยเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักร ซึ่งถูกปกครองในยุคกษัตริย์องค์ต่อ ๆ มาและผนวกเข้าสำเร็จ ทำให้สุโขทัยอยู่ภายใต้การปกครองทั้งการเมือง การทหาร และสายพระราชวงศ์ในที่สุด

การก่อสร้างพระเจดีย์ทรงยอดปราสาทแบบสุโขทัย เป็นเอกลักษณ์ของกรุงศรีอยุธยา บ่งบอกถึงการเข้ามาอิทธิพลเหนือสุโขทัย หลังการต่อสู้อันยาวนานทั้งการทำสงครามและการเจรจาทางการทูต ระหว่างกองทัพของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และพระเจ้าติโลกราช แห่งนครเชียงใหม่ การเชื่อมต่อของกรุงศรีอยุธยากับเชียงใหม่ อันเป็นนครหลวงแห่งอาณาจักรล้านนา ยังพบได้จากรูปแบบการก่อสร้างพระเจดีย์ทรงระฆังแบบล้านนาในกรุงศรีอยุธยา

ในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 เป็นช่วงที่ชาติตะวันตกเข้ามาอิทธิพล นอกเหนือจากความสัมพันธ์ทางการค้า และ เผยแพร่ศาสนา ชาวตะวันตกบางส่วนยังได้รับราชการในราชสำนัก ทำให้วิทยาการแบบตะวันตกเริ่มเข้ามาในกรุงศรีอยุธยา นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ทั้งศิลปกรรม และ สถาปัตยกรรม รวมไปถึงการสร้างป้อมปราการต่าง ๆ เริ่มมีการใช้ปืนใหญ่และยุทโธปกรณ์ทางการทหาร เข้ามามีบทบาทสำคัญในสงครามระหว่างไทยกับพม่า

สงครามระหว่างไทยกับพม่าครั้งหนึ่งที่สำคัญเกิดในรัชสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ เป็นครั้งที่ควรแก่การจดจำ ถึงการสละพระชนม์ชีพของสมเด็จพระศรีสุริโยทัย ที่ทรงสิ้นพระชนม์ระหว่างการทำยุทธหัตถี หลังจากเหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้กรุงศรีอยุธยาถูกบีบให้สงบศึก โดยมอบช้างเผือกแก่พม่า เป็นการเสียกรุงครั้งที่ 1 ในปีพ.ศ.2112 จนกระทั่ง 15 ปีต่อมาสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกอบกู้เอกราชได้สำเร็จ ทรงมีชัยเหนือพระมหาอุปราชของพม่าในการทำยุทธหัตถี อันถือเป็นเหตุการณ์สำคัญครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์

ในรัชสมัยของพระเจ้าปราสาททอง ทรงขึ้นปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ ผ่านพระราชพิธีอินทราภิเษก อันเป็นพระราชพิธีแสดงความเป็นกษัตริย์เป็นดั่งสมมติเทพ การสร้าง วัด วาอาราม ต่าง ๆ เช่นวัดไชยวัฒนาราม รวมไปถึงการบูรณะฟื้นฟูพระที่นั่งต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงสถานะสูงสุดของพระองค์ในฐานะอัครศาสนูปถัมภก ความเจริญรุ่งเรืองภายในพระราชอาณาจักร ยั่งยืนเรื่อยมาจากช่วงรัชสมัยของพระองค์ไปจนถึงรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์ ผู้เป็นพระราชโอรส เป็นยุคที่พระราชสำนักได้ตอบรับการทูตจากหลาย ๆ ประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะราชทูตจากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส ซึ่งกรุงศรีอยุธยาก็ได้ส่งราชทูตไปยังราชสำนักฝรั่งเศสเช่นกัน

หลังจากการติดต่อในครั้งนั้น ฝรั่งเศสได้รับสิทธิการปลูกสร้างบ้านเรือน และ โบสถ์ รวมไปถึงอิสระในการเผยแพร่คริสต์ศาสนา ทำให้วิทยาการตะวันตกเช่น ดาราศาสตร์ การวางผังเมือง การประปา และอื่น ๆ เริ่มเป็นที่รู้จักในช่วงเวลาดังกล่าว พบเห็นอิทธิพลของตะวันตกได้จากตัวอย่างเช่น ป้อมเพชรของ กรุงศรีอยุธยา

ในรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเป็นช่วงระยะเวลาที่ วัด วาอาราม หลายแห่งเริ่มชำรุดเสียหาย ทำให้ช่วงรัชสมัยของพระองค์ เป็นช่วงที่เกิดการทำนุบำรุง บูรณะซ่อมแซมครั้งใหญ่ที่สุดอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน แสดงให้เห็นว่ายุคดังกล่าว เป็นระยะเวลาแห่งความบริบูรณ์มั่งคั่งทั้งเศรษฐกิจ ทั้งความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา ซึ่งระยะเวลาแห่งความผาสุกนี้ ดำเนินต่อมาจนถึงการเสียกรุงครั้งที่ 2 ในวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2310 ช่วงรัชสมัยพระเจ้าเอกทัศ¹³

การกอบกู้กรุงศรีอยุธยาเกิดขึ้นในอีก 7 เดือน ในวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2310 โดยการนำทัพของพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากที่พระองค์ทรงกอบกู้เอกราชสำเร็จแล้ว พระองค์ทรงคิดจะปฏิสังขรณ์ให้คืนสภาพดังเดิม แต่จากการสำรวจตรวจสอบพบว่ายากต่อการบูรณะฟื้นฟู จึง

¹³ Ibid.

ทรงตั้งราชธานีขึ้นใหม่ที่เมืองกรุงธนบุรี ต่อจากนั้นอีก 15 ปี พระองค์ทรงสวรรคต หลักฐานส่วนใหญ่เชื่อว่าพระองค์เสียดิ ทำให้ถูกสำเร็จโทษ โดยสมเด็จพระมหากษัตริย์ศึก (ทองด้วง) ต่อมาได้ขึ้นปราบดาภิเษกขึ้นเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี และ เป็นจุดเริ่มต้นแห่งยุครัตนโกสินทร์

หลังจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬา โลกมหาราช พระนามเดิม ทองด้วง ได้ปราบดาขึ้นเป็นกษัตริย์ในวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2325 พระองค์ทรงสร้างราชธานีขึ้นใหม่ ทางด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา โปรดเกล้า โปรดกระหม่อมให้สร้างพระบรมมหาราชวัง ที่นำเอาแบบอย่างการสร้างพระอารามหลวงในเขตพระบรมมหาราชวังดังเช่นกรุงศรีอยุธยา โดยใช้ที่อิฐทำขึ้นใหม่ และของเดิมจากกำแพงเมืองกรุงเก่าและกำแพงเมืองธนบุรี ทำให้สร้างเสร็จในเวลาอันรวดเร็ว ยุครัตนโกสินทร์จึงเป็นการสืบทอดขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และศิลปกรรมดั้งเดิมของชาติให้ดำรงอยู่สืบมา

การศึกษาเรื่องราวประวัติความเป็นมาในแต่ละยุคสมัย เมื่อเรียงร้อยต่อกัน เราจะเห็นวิวัฒนาการของศิลปกรรมที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งสะท้อนภาพวิถีชีวิต เหตุการณ์ ความเจริญรุ่งเรือง แต่ละช่วงเวลา ผลงานแสดงให้เห็นถึงความชาญฉลาดของช่างไทยในการรู้จักเลือกสรร ประยุกต์ปรับเปลี่ยนสอดคล้องกับความเป็นศิลปะอยุธยาเป็นเอกลักษณ์แห่งยุคสมัย อันเป็นรากฐานสำคัญของชาติถ่ายทอดสู่ยุครัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน จากแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษา และเข้าไปสัมผัสทำให้ข้าพเจ้าเกิดความรัก ความเข้าใจ และซาบซึ้งในคุณค่าความเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรม สืบเนื่องมาแต่ครั้งอดีต

บทที่ 3

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

การประมวลความคิดจากข้อมูลเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์

การศึกษาข้อมูลเพื่อใช้สร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ เริ่มต้นด้วยความประทับใจ ปรากฏการณ์แสงในธรรมชาติ นำไปสู่การค้นหาความหมายจากแสงที่เกิดขึ้นร่วมกับภาพความงดงามของโบราณสถาน ณ ปัจจุบัน ครั้งหนึ่งเคยเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ถูกใช้เฉพาะพระมหากษัตริย์และชนชั้นสูงเท่านั้น เมื่อเวลาผ่านไปสถานที่เหล่านี้ ปรับเปลี่ยนสถานะเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อท่องเที่ยว เกิดรายได้หล่อเลี้ยงผู้คนท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็คือการสืบทอดมหายาใจจากอดีตไปด้วย

ภาพที่ข้าพเจ้าเห็นเมื่อก้าวเข้าไปในสถานที่เหล่านี้ จะมีทั้ง นักเรียนนักศึกษา นักท่องเที่ยวชาวไทย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวต่างชาติ ต่างวัฒนธรรม พบเห็นเสมอจนจินตนา แลดูขัดแย้งกับสถาปัตยกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความศรัทธาแบบพุทธ เมื่อพิจารณาภาพดังกล่าวพบว่า กาลเวลา เสมือนตัวกลางหลอมรวมบังเกิดความงดงามในความแตกต่าง แสดงความจริงของยุคสมัย ซึ่งดำรงอยู่ภายใต้สัจจะแห่งเวลา การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของข้าพเจ้า จึงประกอบขึ้นจากความประทับใจ จากประสบการณ์ที่ได้สัมผัส และประมวลความคิด ความรู้สึก ถ่ายทอดสู่ผลงานรูปแบบเหมือนจริง ผ่านการแสดงออกทางทัศนธาตุ

การประมวลความคิด

ทัศนธาตุ เป็นส่วนสำคัญของผลงานทัศนศิลป์ สื่อสารด้วยภาษาภาพจากการเห็น ศิลปินจะนำทัศนธาตุมาสร้างขึ้นมาใหม่เป็นรูปทรง มีแนวเรื่องหรือแนวความคิดเป็นเป้าหมาย การจัดวางระเบียบหรือประสานกันของทัศนธาตุเป็นสิ่งสำคัญอันดับรองลงมา โดยต้องมีสิ่งยึดเหนี่ยวรวมตัวเข้ากันอย่างสมบูรณ์ สิ่งยึดเหนี่ยวนี้เรียกว่า ความเป็นเอกภาพ

การสร้างสรรคผลงานจำเป็นต้องอาศัยการประกอบกันของทัศนธาตุดังต่อไปนี้

1. รูปทรง รูปทรงเป็นส่วนแสดงความหมายที่ศิลปินต้องการสื่อจากผลงาน ข้าพเจ้าใช้รูปทรงของสถาปัตยกรรม รูปทรงมนุษย์ และรูปทรงที่เกิดจากแสง-เงา ในรูปแบบเหมือนจริง โดยอาศัยมุมมอง ขนาด สัดส่วน เปรียบเทียบเพื่อแสดงความยิ่งใหญ่ของโบราณสถาน
2. เส้น ในผลงานของข้าพเจ้าเกิดจากเส้นรอบนอกตัวรูปทรงเอง ไม่ว่าจะเป็นตัวอาคาร สถาปัตยกรรม แนวเส้นของก้อนอิฐ และเส้นของรูปทรงพระพุทธรูป รวมไปถึงเส้นที่แสดงขอบเขตแสง-เงา ความชัดหรือไม่ชัดของเส้น ส่งผลในการเน้นจุดสนใจให้โดดเด่นขึ้นจากส่วนอื่น ๆ อีกด้วย
3. สี เป็นทัศนธาตุสำคัญที่ใช้สื่ออารมณ์ และความหมาย การเลือกใช้สีของข้าพเจ้า เน้นสีอิงจากธรรมชาติควบคุมมิให้สีสดจนเกินไป การเลือกสีบรรยากาศให้สอดคล้องกับเป้าหมายในวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ต้องการแสดงถึงบรรยากาศอันสะท้อนความรุ่งเรืองเป็นหลัก แสงในธรรมชาติช่วงพระอาทิตย์ให้สีทองสุกสว่าง จึงถูกนำมาใช้สร้างสรรค์ในผลงาน
4. น้ำหนัก เกิดจากแสงส่องกระทบวัตถุที่บิดเบือนเป็นเงาขึ้น ผลงานจิตรกรรมของข้าพเจ้าแสดงแสง-เงาตัดกันอย่างกลางๆที่จะให้ความรู้สึกอบอุ่น โดยอ้างอิงจากสถานที่จริง เพื่อแสดงความคิดเรื่องสัจจะแห่งเวลา จึงใช้แสงธรรมชาติจากดวงอาทิตย์เป็นหลักในการสร้างสรรค์
5. พื้นผิว ข้าพเจ้าใช้พื้นผิวในการขับเน้นมิติแสง-เงาและมิติการรับรู้ความนูนหนา ในการสร้างพื้นผิวความนูนหนาจะสัมพันธ์กับค่าน้ำหนักอ่อน-เข้ม กล่าวคือพื้นผิวจะนูนหนามากในค่าน้ำหนักอ่อน ยิ่งอ่อนก็ยิ่งนูนหนา ในทางตรงกันข้ามค่าน้ำหนักเข้มพื้นผิวจะบางลง ยิ่งเข้มก็ยิ่งบาง นอกจากนี้การสร้างพื้นผิวยังคำนึงถึง ทิศทาง ความลึก ระนาบภายในรูปทรง พื้นผิวจึงเป็นทัศนธาตุที่มีความสำคัญในผลงานของข้าพเจ้า
6. พื้นที่ว่าง พื้นที่ว่างเป็นเสมือนอากาศโอบอุ้มสิ่งต่าง ๆ ไว้ ทัศนธาตุนี้ไม่แสดงตนเองดังเช่นทัศนธาตุอื่น ๆ การสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้า แสดงพื้นที่ว่างระหว่างรูปทรงใกล้-ไกล โดยการใช้หลักทัศนียวิทยา (Perspective) รวมทั้งระยะทางอากาศ (Aerial Perspective) สอดคล้องกับ สี แสง-เงา ก่อให้เกิดพื้นที่ว่างภายในรูปทรง 3 มิติลวงตา เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่างผู้เข้าสู่พื้นที่ภายในผลงานจิตรกรรม

7. ฟีแปรง เป็นเครื่องแสดงอารมณ์ความรู้สึก ในผลงานของข้าพเจ้าต้องถ่ายทอดฟีแปรงที่รู้สึกถึงพลังความมีชีวิตชีวา และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ฟีแปรงยังเป็นเสมือน ผู้ควบคุมภาพรวมสอดคล้องประสาน ลดทอนรายละเอียดสิ่งต่าง ๆ คงไว้ซึ่งสาระสำคัญทางทัศนธาตุในการสร้างสรรค์

ขั้นตอนวิธีการสร้างสรรค์

การรวบรวมข้อมูล

ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมกรุงศรีอยุธยา แสงในความหมายเชิงปรัชญาและวิทยาศาสตร์ รวมถึงสื่ออินเทอร์เน็ต และเฟียสังเกต สี แสง-เงา ปรากฏการณ์ในธรรมชาติช่วงเวลาที่ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึก นำมาสังเคราะห์รวบรวมเพื่อใช้สร้างสรรค์ผลงาน หลังจากนั้นไปยังสถานที่จริงเพื่อเก็บข้อมูลด้วยภาพถ่าย

การสร้างภาพร่างผลงาน

การสร้างภาพร่างของข้าพเจ้า บันทึกเก็บข้อมูลด้วยภาพถ่ายความละเอียดสูง ร่วมกับเลนส์ช่วง 50 มิลลิเมตร ซึ่งถ่ายทอดภาพใกล้เคียงกับสายตามนุษย์ ส่งผลให้มุมมอง ขนาดสัดส่วน ระยะใกล้-ไกลเป็นธรรมชาติ เช่นเดียวกับที่ข้าพเจ้าเห็น เมื่อไปถึงยังสถานที่จริงในโบราณสถาน ข้าพเจ้าจะสำรวจมุมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาทางความคิด พร้อมจินตนาการภาพบรรยากาศ แสง-เงา หรือนักท่องเที่ยวควรปรากฏส่วนใดของภาพ หากพบมุมมองอันประทับใจแล้ว ข้าพเจ้าจะเฝ้ารอเวลาที่องค์ประกอบต่าง ๆ รวมตัวกันอย่างสมบูรณ์ตามที่จินตนาการไว้ในข้างต้น การได้มาของภาพร่างที่สมบูรณ์จำเป็นต้องอาศัยทั้งการวางแผน เวลา และ โอกาส ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด เมื่อได้ภาพร่างแล้ว จะเข้าสู่ขั้นตอนคัดเลือกภาพที่ดีที่สุด อาจนำไปปรับแต่งเพิ่มเติมด้วยโปรแกรม (Lightroom) เพื่อให้ได้ภาพตรงตามความคิดความรู้สึกของข้าพเจ้า

การสร้างสรรค์ผลงาน

เริ่มจากนำภาพที่ได้ มาร่างลงบนผืนผ้าใบที่เตรียมไว้ พร้อมกำหนดขั้นตอนทำงานอย่างคร่าว ๆ ไม่ว่าจะเป็น คูสีที่ใช้ ชนิดพู่กัน สีผสมสีน้ำมัน และเทคนิควิธีการที่จำเป็น จากนั้นจึงเริ่มสร้างสรรค์ผลงานตามแผนที่วางไว้ เมื่อสำเร็จเสร็จสิ้นแต่ละขั้นตอน จึงวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น แบ่งแยกข้อดี ข้อเสีย รวมถึงวิธีการแก้ไข เพื่อเรียนรู้และนำไปปรับใช้กับการสร้างสรรค์ผลงานในอนาคตต่อไป

ขั้นตอนการทำงาน

1.เตรียมพื้น ข้างพเจ้ามักเริ่มจากค่าน้ำหนักกลาง เริ่มรองพื้นชั้นแรกด้วยสีน้ำมัน สีขาวไทเทเนียม (Titanium White) ผสมน้ำมันลินสีด (Linseed Oil) กับ คิวคิตรายิ่ง (Quick Drying) ช่วยให้สีแห้งไวขึ้นในอัตราส่วนเท่า ๆ กัน เมื่อสีชั้นนี้แห้งสนิท จึงเริ่มรองพื้นอีกชั้นด้วยสีเทาอมฟ้า โดยปรับส่วนผสม คิวคิตรายิ่ง (Quick Drying) ให้มากขึ้น ง่ายแก่ร่างภาพด้วย ซาโคล (Charcoal) การเตรียมพื้นมีส่วนสำคัญในการยึดเกาะของสีไม่ให้แตกร้าวหลุดร่อน และง่ายต่อการวางค่าน้ำหนักในผลงาน

2.เริ่มร่างภาพ ข้างพเจ้ามักใช้ซาโคล (Charcoal) เริ่มด้วยเส้นระดับสายตา ของรูปทรง โครงสร้างใหญ่โดยรวมทั้งภาพ ระหว่างการร่างภาพจำเป็นต้องถอยดูในระยะห่างอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของโครงสร้างร่วมกับหลักทัศนียวิทยา ผ่านการประกอบกันของเส้นแต่ละเส้น ในการร่างภาพข้างพเจ้ามักไม่ร่างลงรายละเอียดเกินไป เพราะรายละเอียดที่มากจะปิดกั้นการแสดงออกทางอารมณ์ด้วยสีแปรของข้างพเจ้า

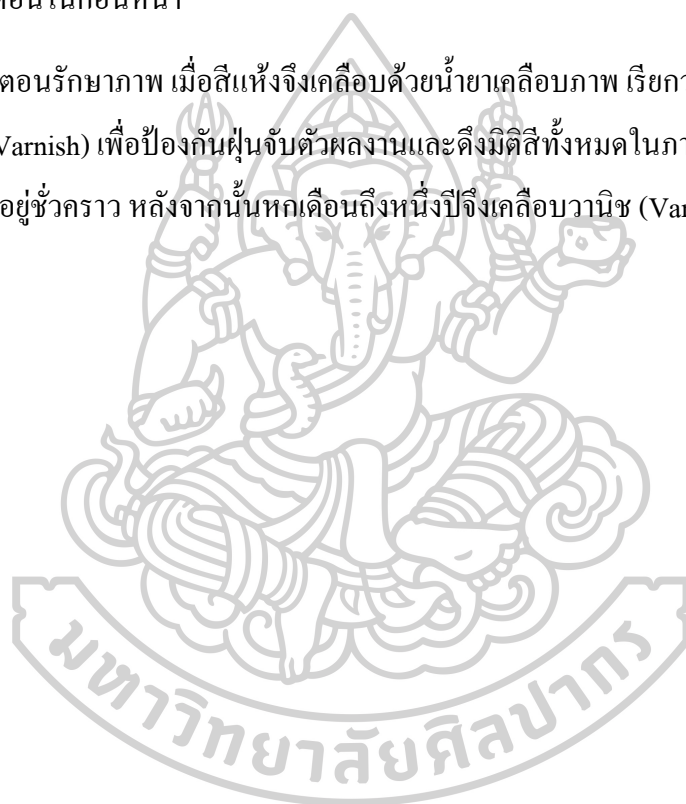
3.เริ่มเขียนสีในขั้นตอนแรก เป็นการสร้างบรรยากาศโดยภาพรวมคร่าว ๆ ผสมสีกับน้ำมันปริมาณมากเพื่อให้เกิดความบางใสและใช้เขียนพื้นที่ในบริเวณกว้าง ชะลอให้สีแห้งช้าลงสำหรับเทคนิคไดเร็กต์เพ้นต์ติ้ง (Direct Painting) เป็นเทคนิคเขียนสีตรงไปตรงมาอย่างที่เห็น เขียนทับในขณะที่สีเดิมยังเปียกชุ่มหรือหมาดอยู่ ผลจากเทคนิคนี้สีจะดู สั้นไหล นุ่มนวล มีชีวิตชีวา

4.ขั้นตอนการสร้างความหนักแน่นมวลปริมาตรแสง-เงา ใช้เนื้อสีน้ำมันทึบแสงในการสร้างพื้นผิวด้วยสีแปรงหยาบ ๆ ร่วมกับเทคนิคอิมพาสโต (Impasto) ผสมอิมพาสโตที่มีเคี่ยม (Impasto medium) ทดลองกำหนดความหนาให้สัมพันธ์สอดคล้องกับค่าน้ำหนัก

5. ขั้นตอนเก็บรายละเอียดโดยรวมพร้อมทั้งเพิ่มภาพนักท่องเที่ยว ในขั้นนี้เป็นกระบวนการสร้างสมดุลระหว่าง เส้น สี แสง-เงา พื้นผิว ฝีแปรง เพื่อความเป็นเอกภาพในผลงาน โดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์ตรวจสอบ ควรเพิ่มหรือลดสิ่งใด ไม่ว่าจะเป็นความเด่นชัดของเส้น ระยะใกล้-ไกล ซึ่งแสดงพื้นที่ว่างของอากาศ คำนึงถึงความเป็นธรรมชาติ เมื่อคุณแล้วรู้สึกว่าคุณสามารถเข้าไปสัมผัสสถานที่แห่งนั้นได้จริง

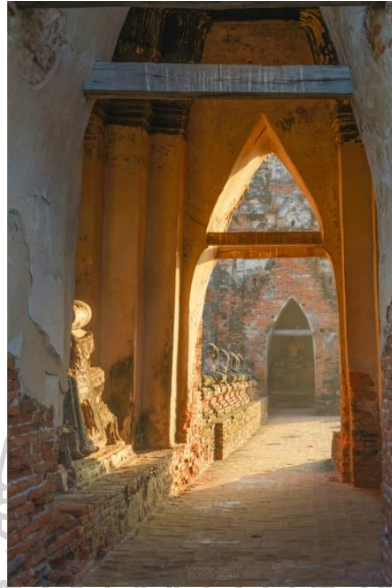
6. ในขั้นตอนสร้างสรรค์ผลงานสุดท้ายนี้ เป็นขั้นตอนปรับปรุง หลังจากวิเคราะห์ และแก้ไขจากขั้นตอนในก่อนหน้า

7. ขั้นตอนรักษาภาพ เมื่อสีแห้งจึงเคลือบด้วยน้ำยาเคลือบภาพ เรียกว่ารีทัชซึ่งวานิช (Retouching Varnish) เพื่อป้องกันฝุ่นจับตัวผลงานและคงมิติสีทั้งหมดในภาพขึ้นมา น้ำยาเคลือบภาพชนิดนี้คงอยู่ชั่วคราว หลังจากนั้นหกเดือนถึงหนึ่งปีจึงเคลือบวานิช (Varnish) แบบถาวร

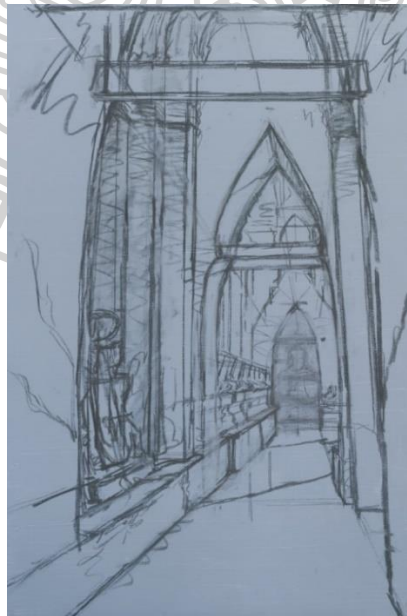




ภาพที่ 13 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์



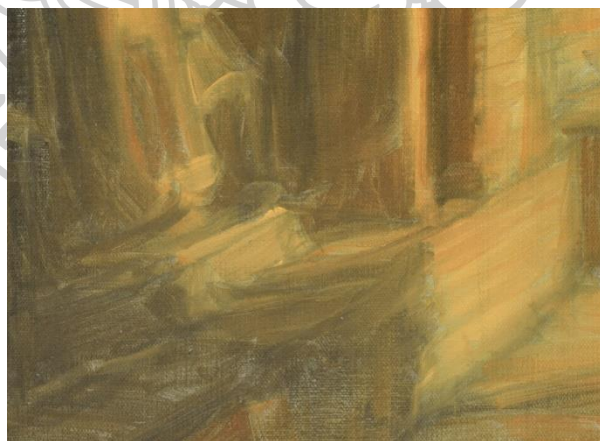
ภาพที่ 14 ภาพร่างของผลงานที่ผ่านการคัดเลือก และ ปรับแต่งแล้ว



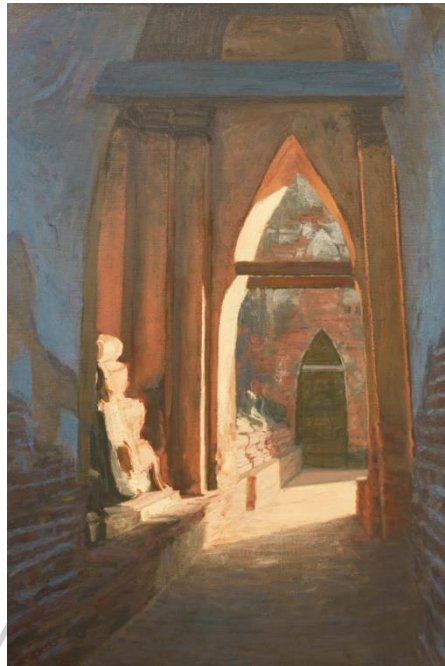
ภาพที่ 15 ร่างภาพผลงานด้วยชาโคล (Charcoal) ลงบนผืนผ้าใบที่เตรียมไว้



ภาพที่ 16 ภาพการเริ่มเขียนสีในขั้นตอนแรก



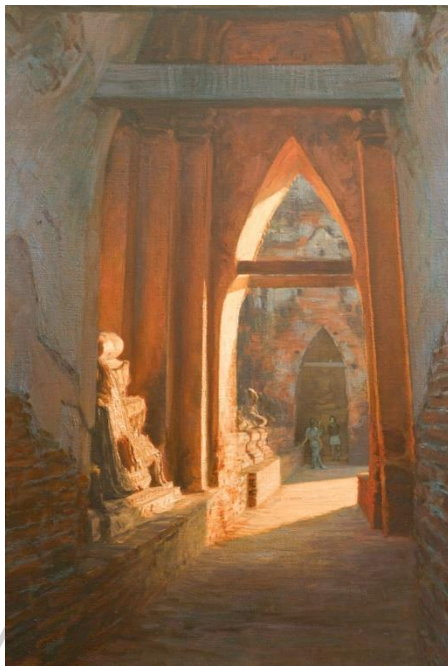
ภาพที่ 17 ภาพแสดงรายละเอียดด้วยกระบวนการไดเรกต์เพ้นติ้ง (Direct Painting)



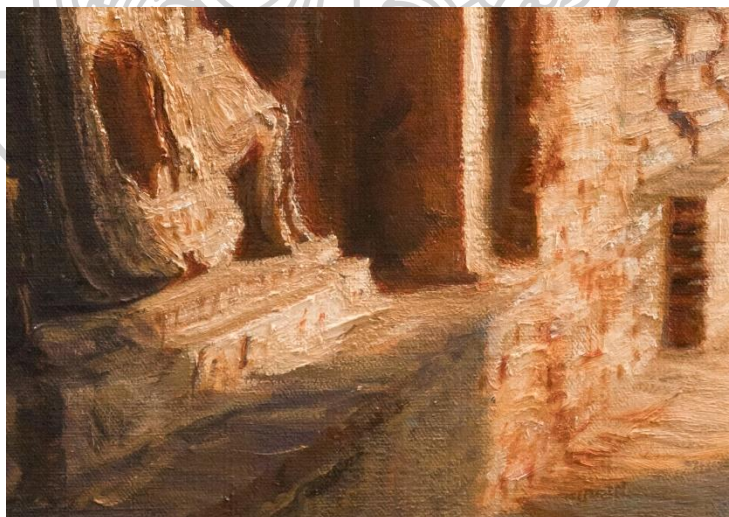
ภาพที่ 18 ภาพแสดงขั้นตอนการสร้างความหนักแน่นมวลปริมาตรแสง-เงา ใช้เนื้อสีน้ำมันทึบแสง



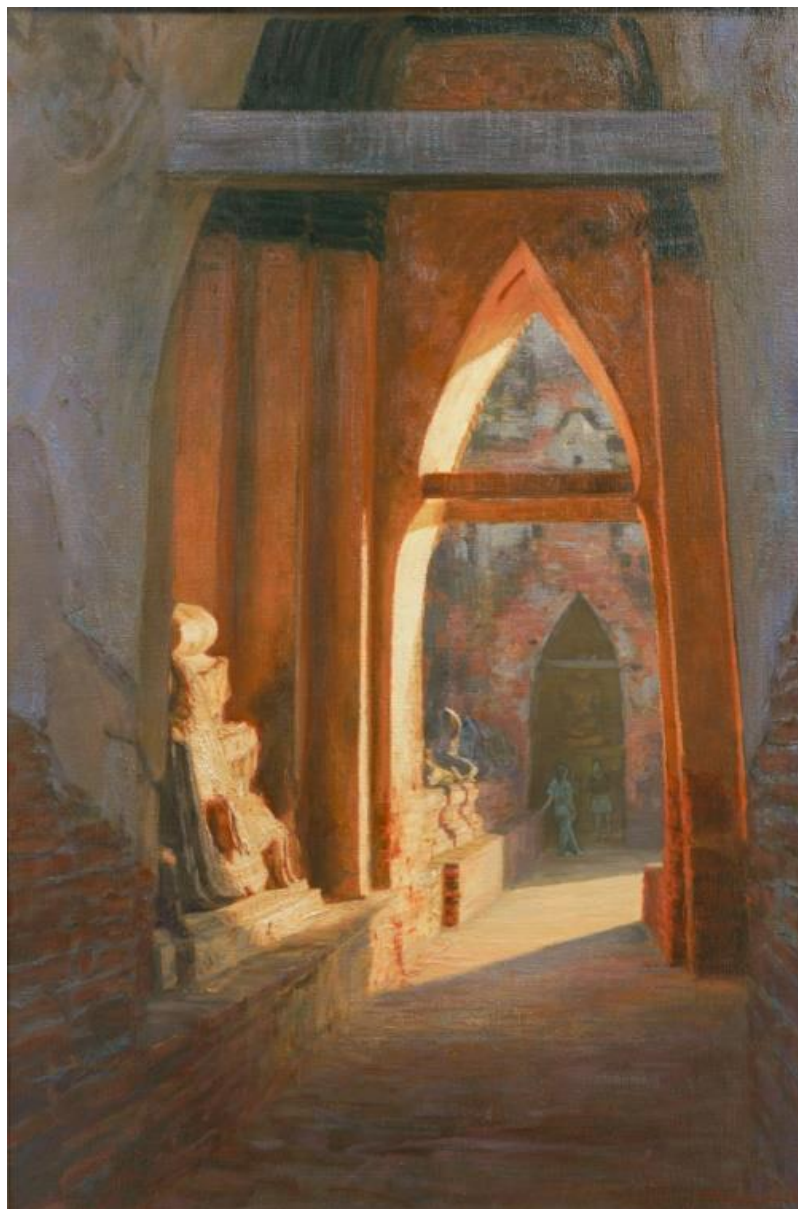
ภาพที่ 19 ภาพแสดงรายละเอียดด้วยกระบวนการอิมพาสโต้ (Impasto)



ภาพที่ 20 ภาพแสดงขั้นตอนเก็บรายละเอียดโดยรวม



ภาพที่ 21 ภาพแสดงรายละเอียดของผลงาน



ภาพที่ 22 ผลงานเสร็จสมบูรณ์

บทที่ 4

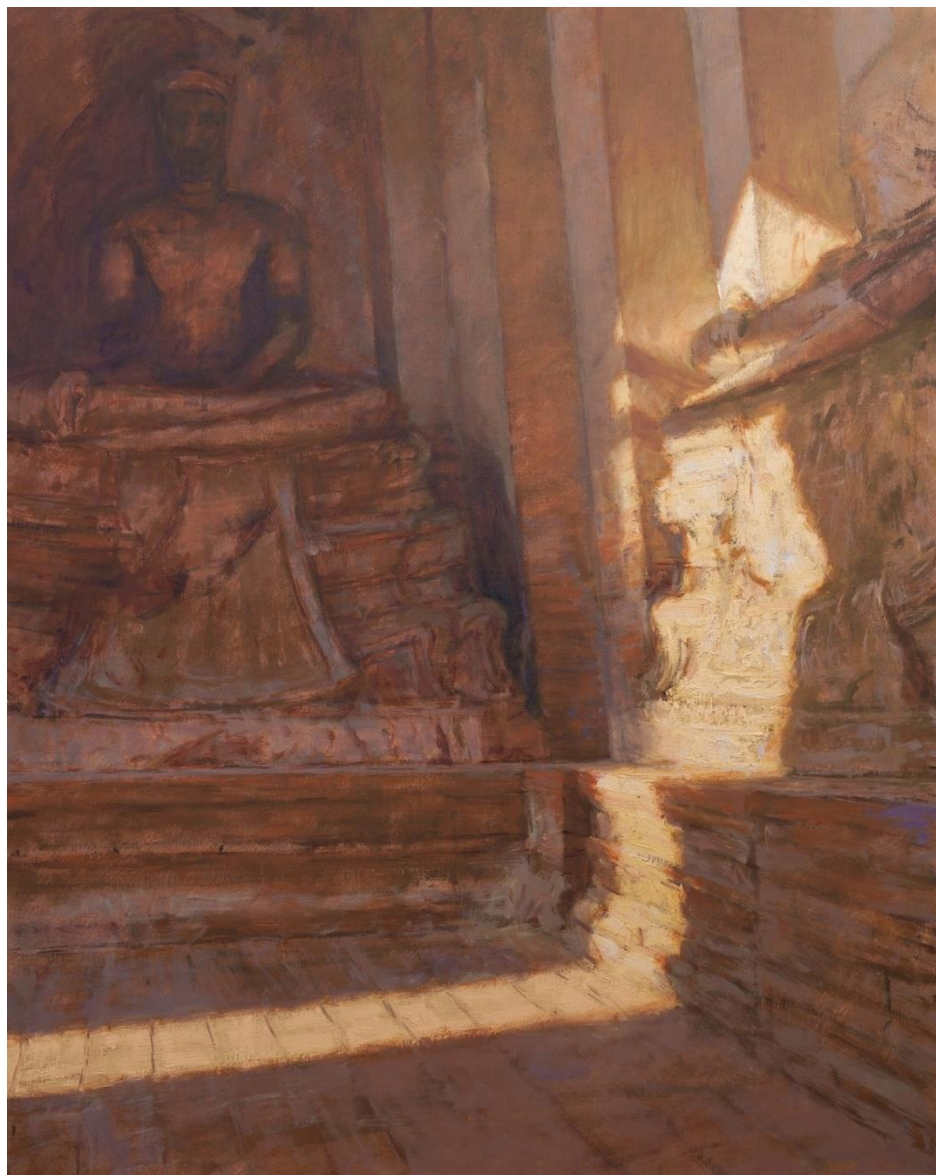
การพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ เป็นการสร้างสรรค์ ซึ่งเกิดจากความประทับใจ ใฝ่สังเกต ค้นคว้า ทดลอง และฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ มุ่งไปสู่การพัฒนาปรับปรุงแก้ไข ต่อยอดผลงาน ทั้งที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเรื่องราว รูปแบบ กระบวนการวิธีการทางจิตรกรรม ผสมผสานห้วงอารมณ์ ส่วนตัว โดยนำเสนอภายใต้หัวข้อ “แสงสว่าง และ เวลา แห่งกรุงเก่า” แสดงนัยยะความงดงาม ผ่านแสง-เงาในโบราณสถาน เป็นภาพสะท้อนความจริงแห่งเวลา

ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1

ในการสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1 นี้ ถ้ายทอดความงดงามของ โบราณสถาน โดยเน้นไปที่ร่องรอยที่หลงเหลืออยู่ ให้ความสำคัญกับมิติของมวล ปริมาตร ความผูกพัน จากซากอิฐ ซากปูน ยังเป็นช่วงเริ่มต้นการทดลองนำสีบรรยากาศมาใช้สร้างอารมณ์ นอกเหนือจากสีวัตถุ และสีจากแสง-เงา ปาดป้ายด้วยสีแปร่งแต่ก็พบปัญหาคือ การเรียงตัวของอิฐ อย่างมีระเบียบ มีกฎเกณฑ์ทำให้การปาดป้ายสีแปร่งมักถูกกำหนดในกรอบความเป็นระเบียบนั้น อาจเพราะมุมมองผลงานชุดนี้ มักเป็นมุมมองที่อยู่ใกล้ประกอบกับความชำนาญ ความเข้าใจ ของข้าพเจ้า ยังไม่มากพอ ในเนื้อหาบางช่วงของผลงานเริ่มหยิบเอาสัญลักษณ์ ทดลองสื่อความหมายถึงมิติเวลา ความเป็นปัจจุบันซึ่งดำเนินควบคู่กับอดีต โดยใช้ภาพของบ้านเรือนที่ปลูกสร้างอยู่โดยรอบ โบราณสถาน หรือ โครงเหล็กนั่งร้าน ซึ่งใช้สำหรับฟื้นฟูบูรณะ

การสร้างสรรค์ผลงานโดยรวมในระยะนี้ เป็นการเริ่มต้นค้นหาเป้าหมายที่ชัดเจน ค้นคว้า ทดลองสิ่งใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ และความหมายจากแสง-เงา รวมทั้งกระบวนการอัน สอดคล้องกับเนื้อหาทางความคิด



ภาพที่ 23 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน วัดไชยวัฒนาราม 1

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 160 x 128 ซม.

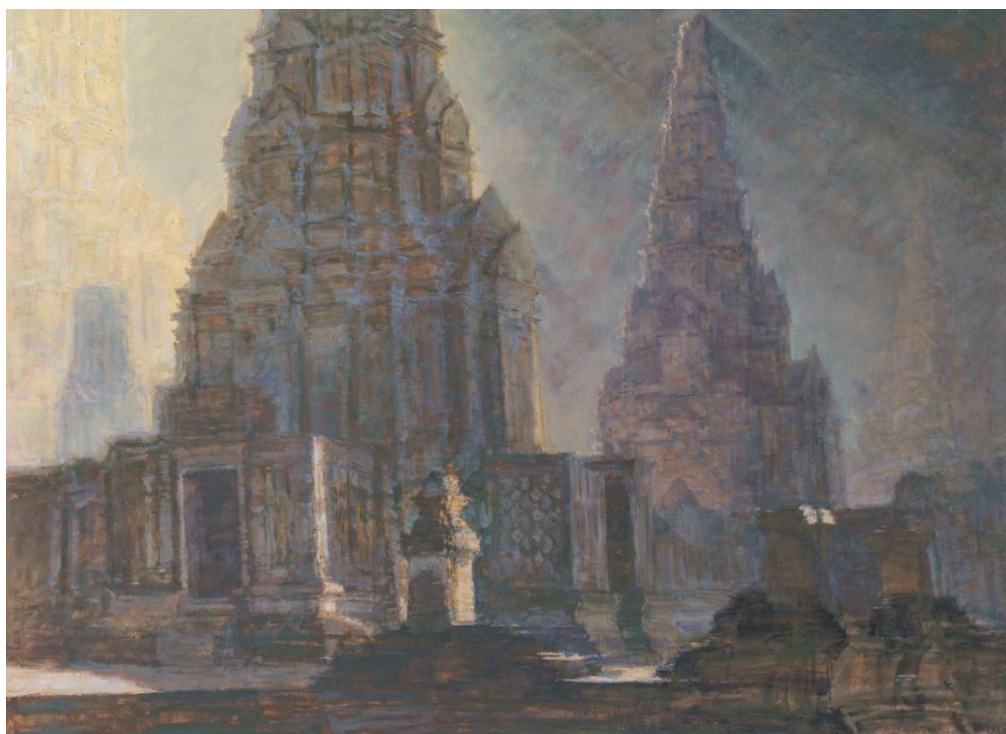


ภาพที่ 24 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน วัดไชยวัฒนาราม 2

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 128 x 160 ซม.

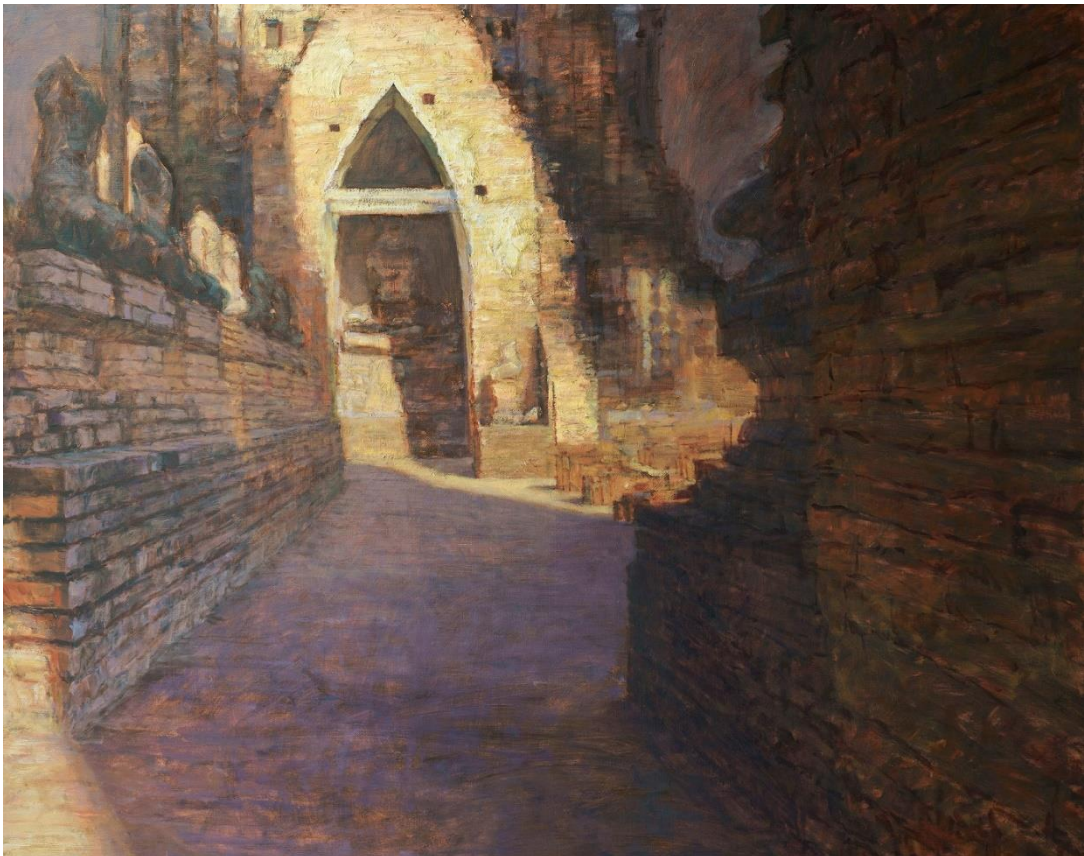


ภาพที่ 25 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 3

ชื่อผลงาน วัดไชยวัฒนาราม 3

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 128 x 160 ซม.

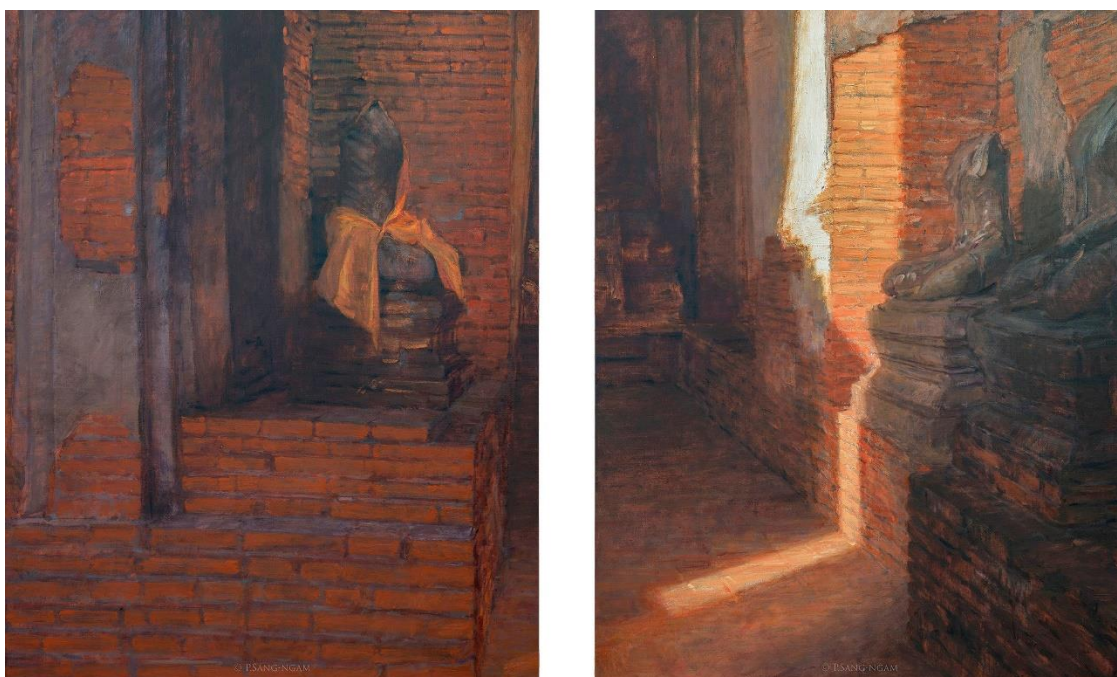


ภาพที่ 26 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน วัดไชยวัฒนาราม 4

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 136 x 170 ซม.



ภาพที่ 27 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 5

ชื่อผลงาน วัดไชยวัฒนาราม 5

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 160 x 256 ซม.



ภาพที่ 28 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 6

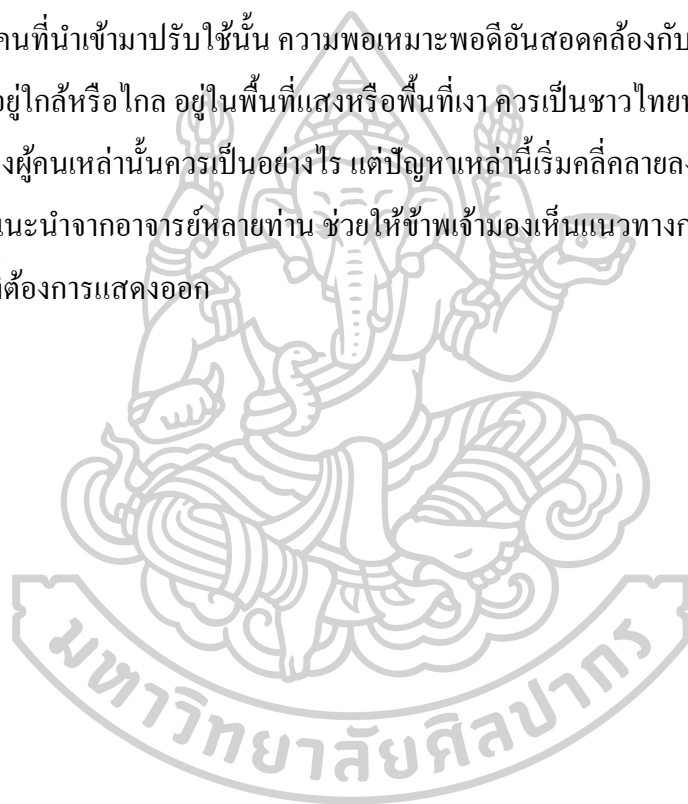
ชื่อผลงาน วัดไชยวัฒนาราม 6

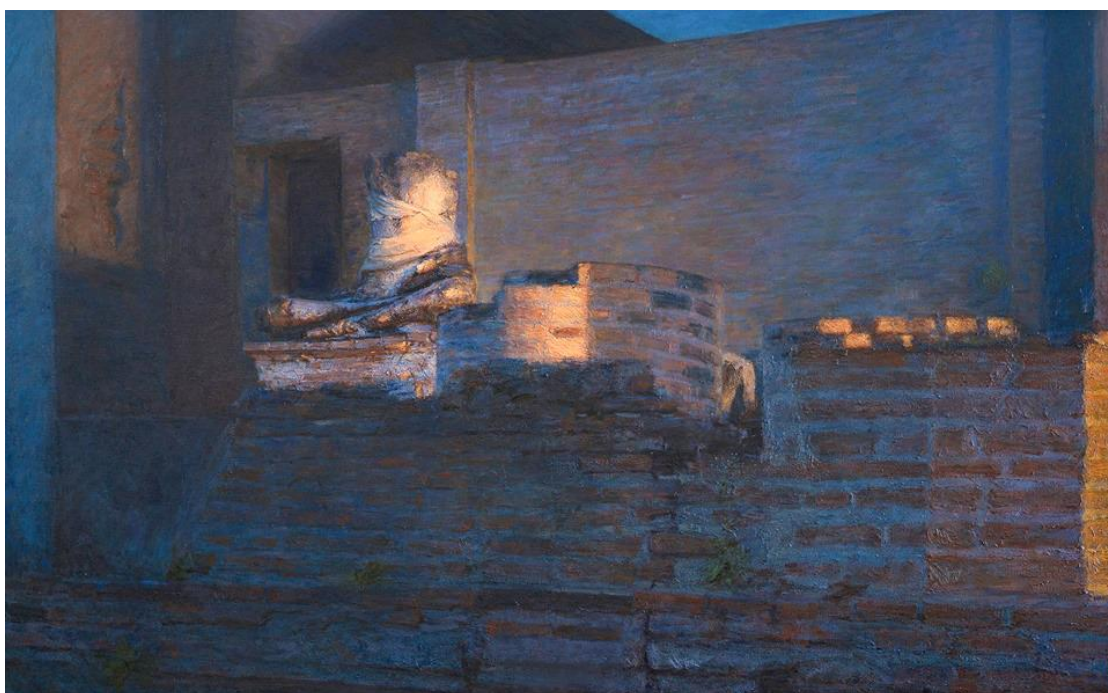
เทคนิค สีนํ้ามันบนผ้าใบ

ขนาด 160 x 256 ซม.

ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2

ผลงานในช่วงนี้ให้ความสำคัญกับการทดลองมากยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าเริ่มละทิ้งความเคยชินในการสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นระดมสมองการวางองค์ประกอบภายในผลงานที่ถอยห่าง กว่ามุมมองในการสร้างสรรค์ผลงานช่วงก่อนหน้า รวมทั้งขนาดของผลงาน ปรับเปลี่ยนคู่สีต่าง ๆ ผลงานในช่วงนี้เสมือนข้าพเจ้าได้เรียนรู้ใหม่อีกครั้ง โดยมุ่งประเด็นเนื้อหาทางความคิดไปที่มิติเวลา ระหว่างอดีต-ปัจจุบันที่ดำเนินอยู่ร่วมกัน การสร้างสรรค์ผลงานจึงนำภาพผู้คนเข้ามาอยู่กับตัวโบราณสถาน ทำให้ผลงานมีชีวิต ชีวา มากกว่าในระยะที่ 1 ปัญหาที่ข้าพเจ้าพบในช่วงนี้คือ ข้าพเจ้าไม่มั่นใจว่า ผู้คนที่นำเข้ามาปรับใช้นั้น ความเหมาะสมพอดีอันสอดคล้องกับเนื้อหานั้นอยู่ตรงไหน เช่นผู้คนที่ควรอยู่ใกล้หรือไกล อยู่ในพื้นที่แสงหรือพื้นที่เงา ควรเป็นชาวไทยหรือต่างชาติ รวมไปถึงอาชีพกิริยาของผู้คนเหล่านั้นควรเป็นอย่างไร แต่ปัญหาเหล่านี้เริ่มคลี่คลายลงหลังจากส่งงานช่วงท้ายเทอม คำแนะนำจากอาจารย์หลายท่าน ช่วยให้ข้าพเจ้ามองเห็นแนวทางการคิด เลือกสรร ให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการแสดงออก



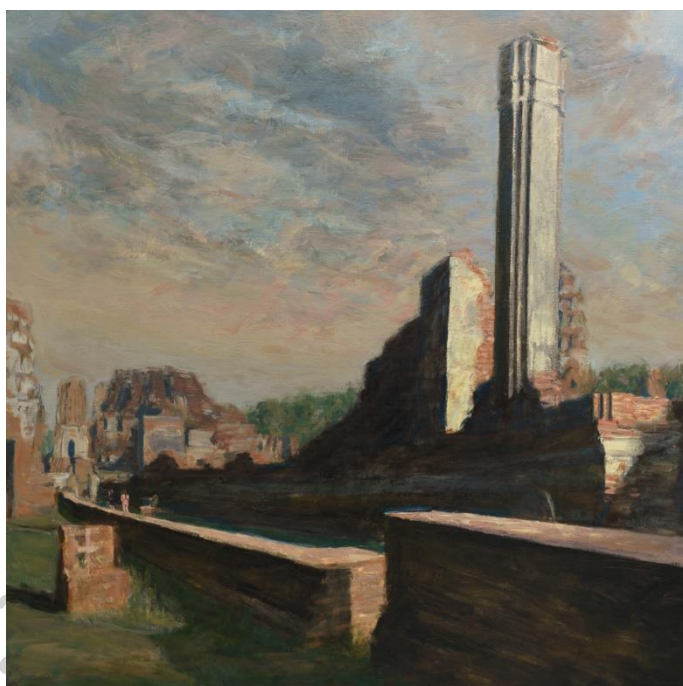


ภาพที่ 29 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 1

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 160 x 256 ซม.

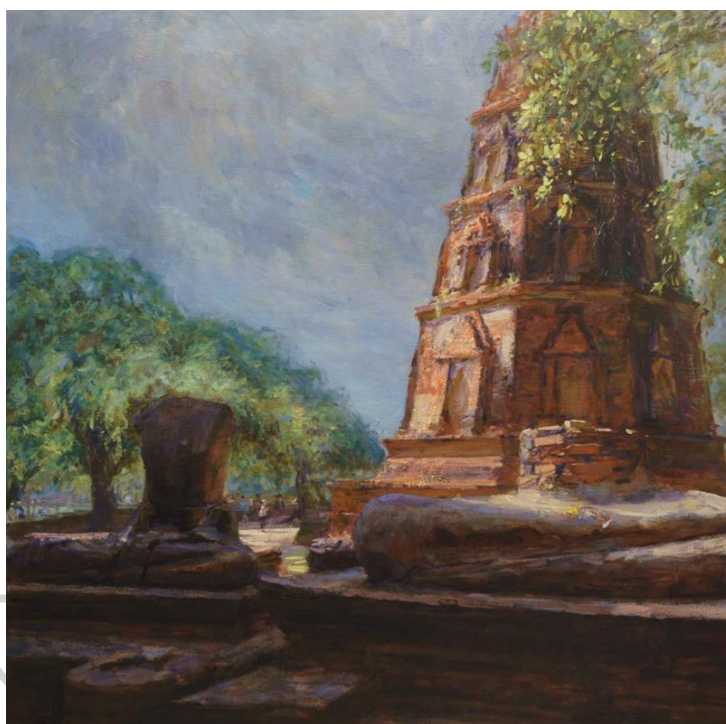


ภาพที่ 30 ภาพผลงานช่วงก่อนนิทานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 2

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 120 x 120 ซม.



ภาพที่ 31 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 3

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 3

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 120 x 120 ซม.



ภาพที่ 32 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 4

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 120 x 120 ซม.



ภาพที่ 33 ภาพผลงานช่วงก่อนนิทรรศานีพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 5

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 5

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 80 x 120 ซม.

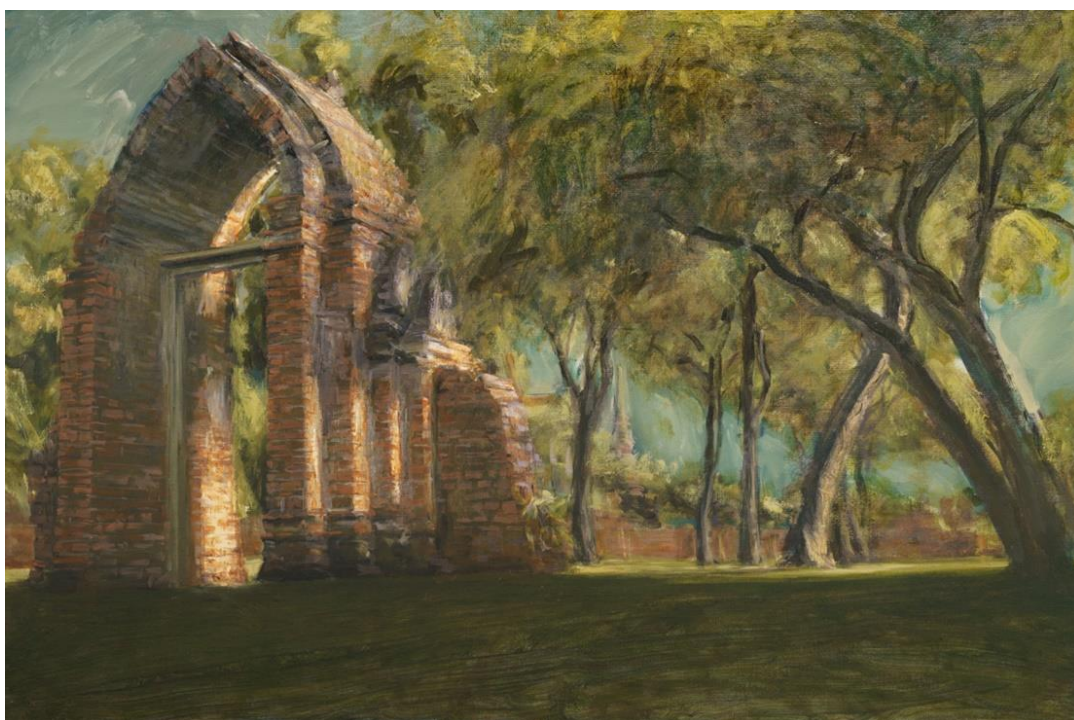


ภาพที่ 34 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 6

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 6

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 80 x 120 ซม.

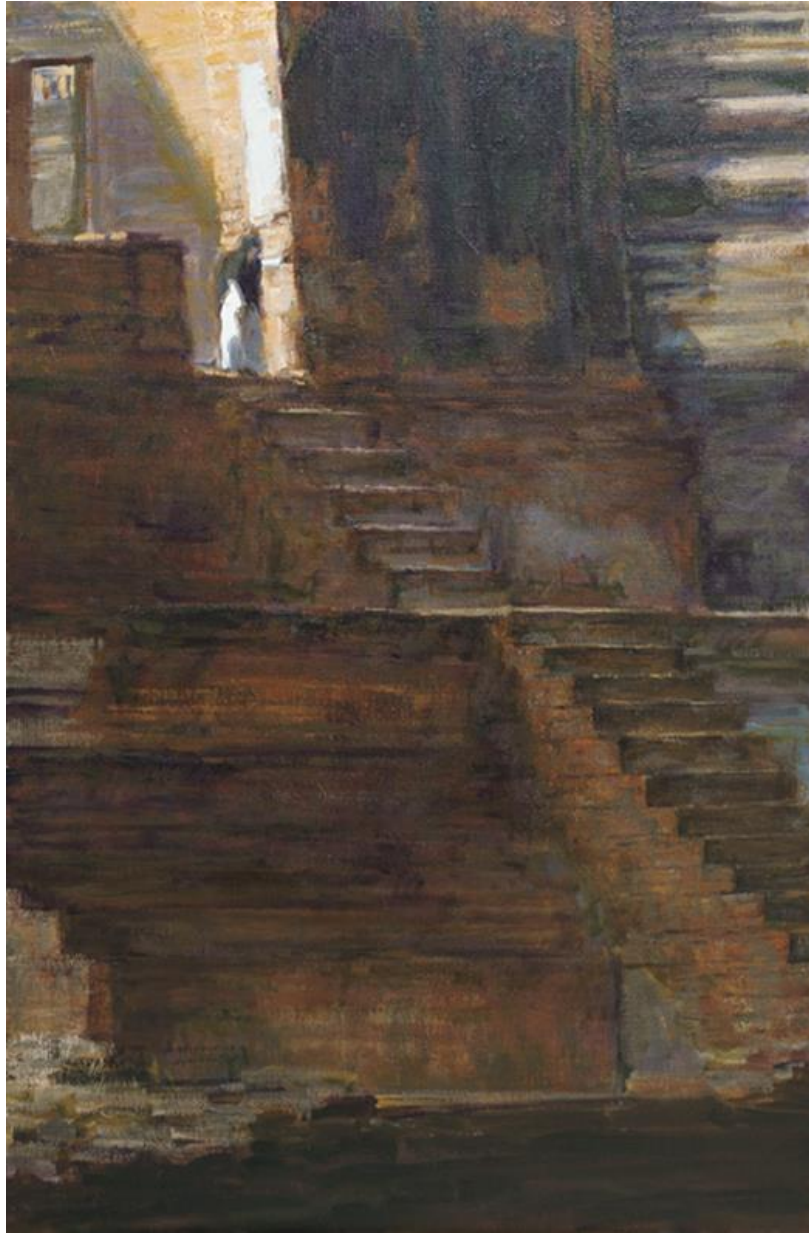


ภาพที่ 35 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 7

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 7

เทคนิค สีนํ้ามันบนผ้าใบ

ขนาด 80 x 120 ซม.

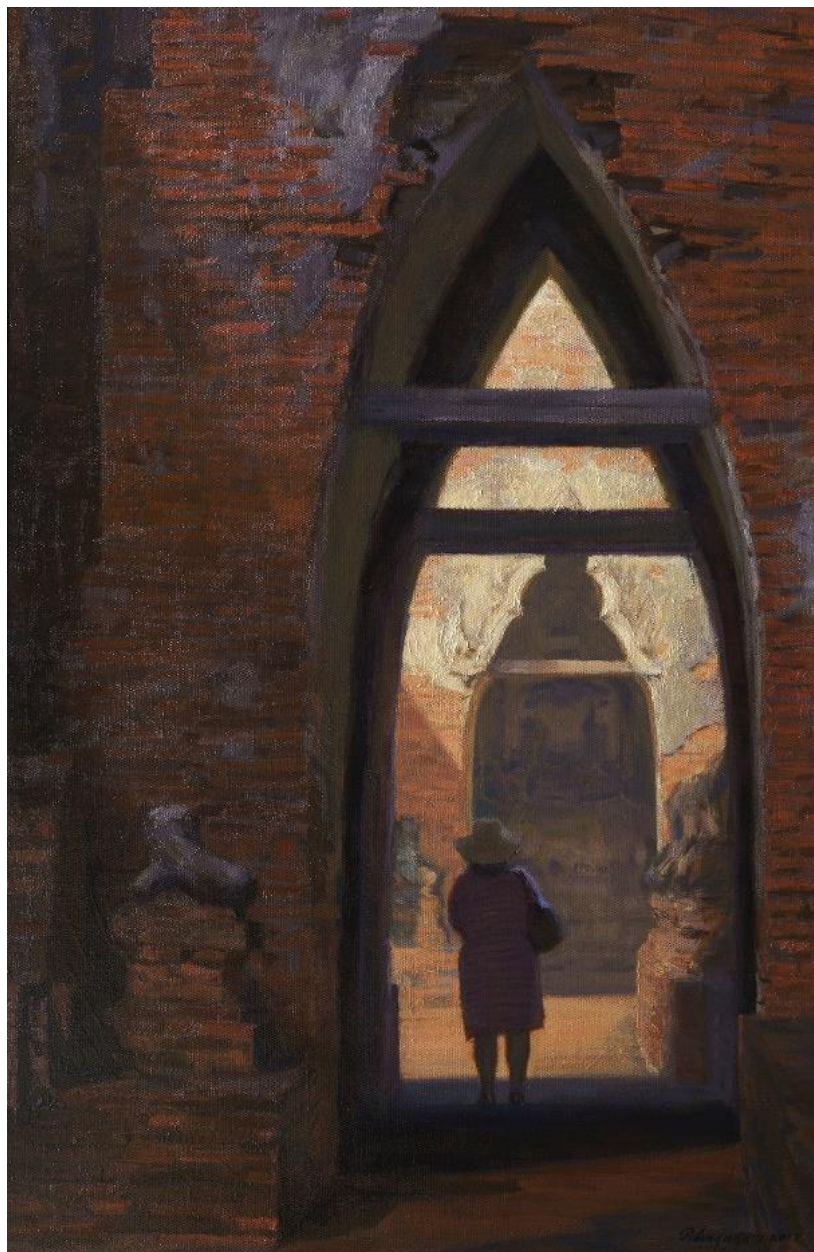


ภาพที่ 36 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 8

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 8

เทคนิค สีนํ้ามันบนผ้าใบ

ขนาด 120 x 80 ซม.

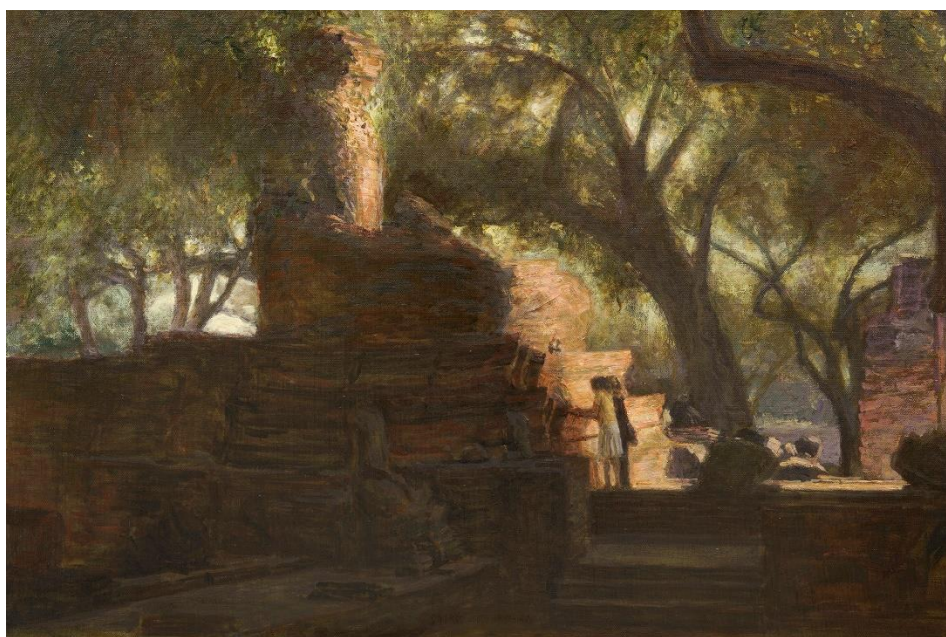


ภาพที่ 37 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 9

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 9

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 120 x 80 ซม.



ภาพที่ 38 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 10

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 10

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 80 x 120 ซม.

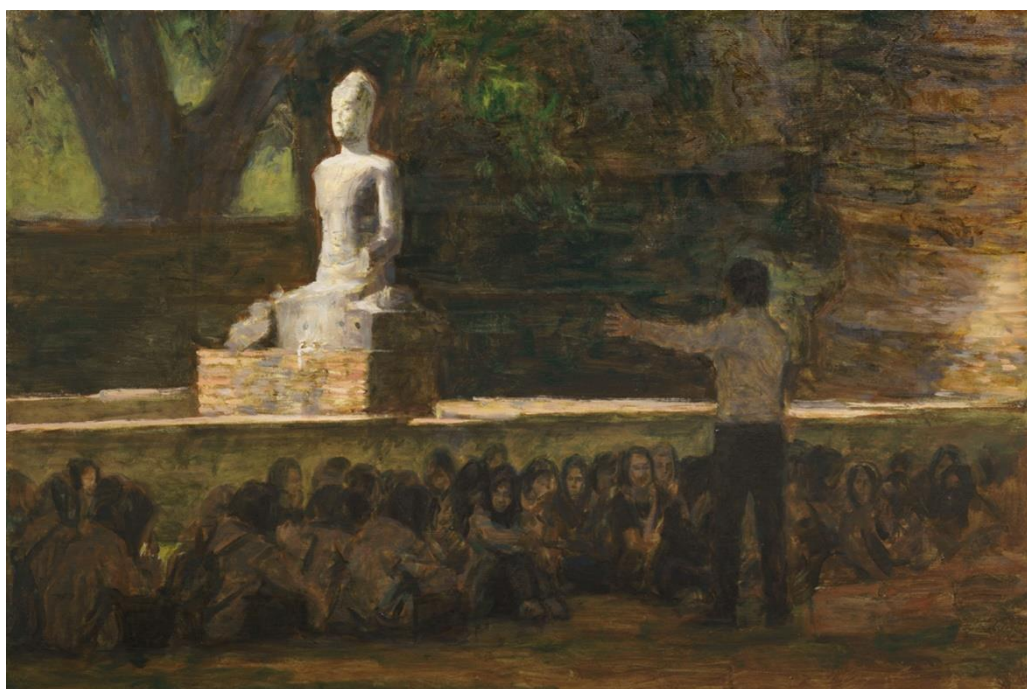


ภาพที่ 39 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 11

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 11

เทคนิค สีนํ้ามันบนผ้าใบ

ขนาด 80 x 120 ซม.



ภาพที่ 40 ภาพผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 12

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 12

เทคนิค สีนํ้ามันบนผ้าใบ

ขนาด 80 x 120 ซม.

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1 หลังจากผ่านการเสนอชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ ภายใต้ชื่อ “แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า” พร้อมได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ ข้าพเจ้านำสิ่งที่ได้รับมา วิเคราะห์ จินตนาการถึงภาพที่ปรากฏในผลงานควรจะเป็นอย่างไร อันจะสะท้อนภาพบรรยากาศ ความรุ่งเรือง ของอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา ดินแดนอันอุดมสมบูรณ์ เป็นอุ้งข้าว อุ้งน้ำ โดยใช้ภาพ โบราณสถานที่ยังคงอยู่ สื่อผ่านความรู้สึกของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงเริ่มกำหนดกฎเกณฑ์ในการ คัดเลือกมุมมอง และองค์ประกอบเหมาะสม เช่นมุมมองเฉพาะตัวของข้าพเจ้า เป็นมุมที่ไม่พบเห็น โดยทั่วไปหรืออาจเป็นช่วงเวลาแสงมีความพิเศษ ใช้การเปรียบเทียบสัดส่วนจริงระหว่างคนกับ ความใหญ่โตของโบราณสถาน สร้างความชัดเจนอย่างคร่าวๆ เพื่อคัดเลือกมุมมองภาพร่านำมา สร้างสรรค์ ในภาพผลงานชิ้นนี้ เน้นความสำคัญไปที่พื้นที่ของเงา ในลักษณะย้อนแสง รูปทรงที่ ปรากฏในเงาไม่แสดงปริมาตรน้ำหนักอย่างชัดเจน การสร้างพื้นผิวส่วนเงามากกว่าส่วนของแสง เงาในภาพจึงแสดงความเป็นรูปธรรมที่ประจักษ์ของร่องรอยความรุ่งเรืองอดีตที่เป็นสภาวะ นามธรรม บรรยากาศสี แสง อันอบอุ่นและผีแปร่ง ยังช่วยขับเน้นความรู้สึกที่มีต่อประเด็นดังกล่าว

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นนี้เกิดการกำหนดมุมมอง ในข้างต้นส่วนหนึ่ง จากมุมมองอันจำกัดในพื้นที่จริงแต่ละสถานที่ส่วนหนึ่ง ผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้าได้ แรงบันดาลใจเมื่อเข้าไปเก็บข้อมูลภาพร่าในวัดพระราม ภายในวัดมีความร่มรื่นจากรมเงาดันไม้ ซึ่งขึ้นอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ข้าพเจ้าพักและพิจารณา ข้าพเจ้ารู้สึกถึงความสัมพันธ์ ระหว่างธรรมชาติกับอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา ธรรมชาติช่วยสร้างความสะดวกการเดินทางค้าขาย เกษตรกรรม และเป็นชัยภูมิอันได้เปรียบยามสงคราม นำไปสู่การเลือกมุมมองโดยข้าพเจ้าใช้รูปทรง สถาปัตยกรรม อยู่ท่ามกลางต้นไม้โดยรอบ วางตำแหน่งต้นไม้อยู่เหนือความสูงของสถาปัตยกรรม กำหนดตำแหน่งนักท่องเที่ยวไว้ในพื้นที่แสงสว่างในระยะไกล ใช้แสงในลักษณะเฉียงเข้าทางด้าน ซ้ายมือ ลดค่าความสว่างของท้องฟ้าด้านหลังลง เพื่อขับเน้นแสงที่ส่องสถาปัตยกรรม แสงสีเขียวอม ทองจากพื้นหญ้าทำให้สถาปัตยกรรมดูสว่าง เรืองรอง พื้นที่เงาช่วยให้แสงโดดเด่นขึ้น ให้ ความรู้สึกร่มเย็น อบอุ่น ในเวลาเดียวกัน

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3 ผลงานชิ้นนี้ยังคงต่อยอดจากผลงานวิทยานิพนธ์ก่อนหน้านี้ ทดลองหาความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น ผลงานแสดงภาพ โบราณสถาน วัดพระศรีสรรเพชญ์ สถานที่ ณ เวลานั้นเคยอาศัยร่มเงาจากพุทธศาสนา เพื่อสร้างความร่มเย็นทาง

ใจ เป็นสุขแก่บ้านเมือง เมื่อเวลาผ่านไปสถานที่แห่งนี้ล่มสลายลง แปรเปลี่ยนสถานที่ท่องเที่ยว สำหรับทุกคน ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา ข้าพเจ้าจึงนำเสนอภาพลักษณะย้อนแสง นักท่องเที่ยวใน ผลงานหลบแสงอยู่ภายใต้เงา ขยายสัดส่วนชัดเจนมากกว่าขึ้นก่อน เพื่อให้เห็นรายละเอียด นักท่องเที่ยวและของใช้ที่พวกเขาำติดตัวมา เช่นการแต่งกาย กล้องถ่ายรูป กระเป๋าหรือแม่กระทั้ง หมวกกันน็อคจักรยาน ซึ่งจะเชื่อมโยงถึงค่านิยมต่าง ๆ ณ เวลานั้น

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4 หลังจากส่งความคืบหน้าผลงานวิทยานิพนธ์ครั้งที่ 1 ทั้ง 3 ชั้น แล้ว ข้าพเจ้าได้นำเอาข้อเสนอแนะจากอาจารย์มาปรับใช้ในผลงานชิ้นนี้ ทั้งเนื้อหา และ กระบวนการสร้างสรรค์โดยการเพิ่มเติมพื้นผิวส่วนของเงาให้มากขึ้น เริ่มนำไปสู่การเรียนรู้ สร้าง สาระด้วยเทคนิควิธีการ มิใช่เพียงสื่อของเนื้อหา เรื่องราว ผลงานชิ้นนี้แสดงภาพในมรุตศึกษาด้าน เหนือ ข้าพเจ้าใช้แสงสีทองอ่อนอบอุ่น บริสุทธิศักดิ์สิทธิ์สว่างท่ามกลางเงามืดสลัว เป็นแสงยามเช้า สะท้อนความรุ่งเรืองในดินแดนแห่งพุทธศาสนา ให้แสงเงาตัดกันอย่างชัดเจน เพื่อเน้นถึงคติ ความ เชื่อ วัฒนธรรมอันดีงาม มั่นคง สืบเนื่องต่อมาถึงปัจจุบัน และยังคงสืบเนื่องต่อไป

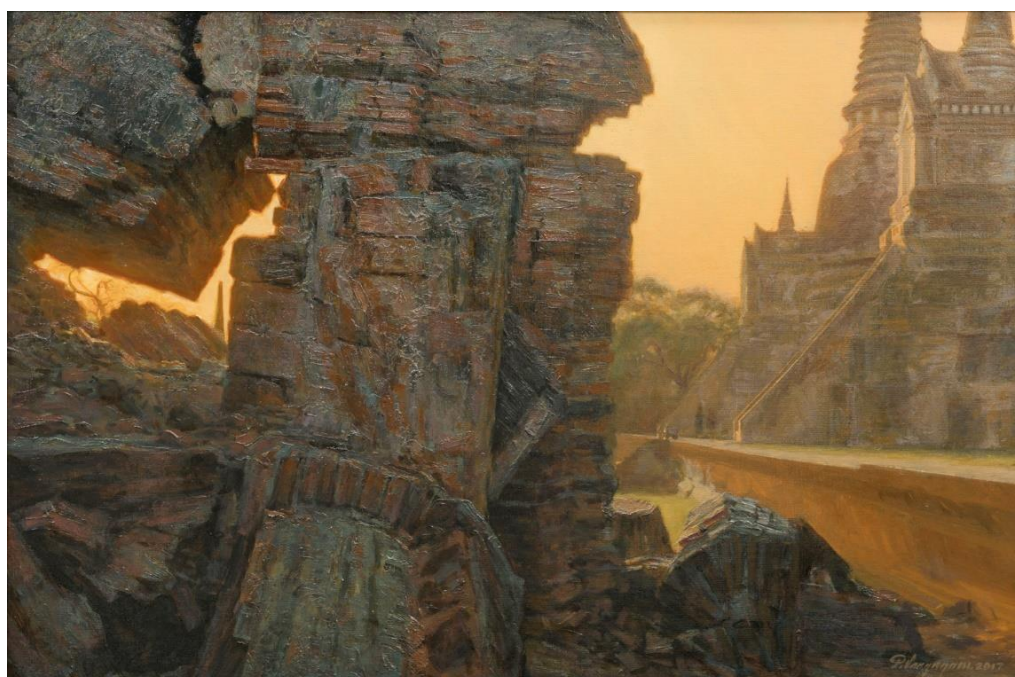
ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5 ผลงานชิ้นนี้พัฒนา เรียนรู้ปัญหาที่พบในผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4 พร้อมทั้งศึกษา ทดลอง สี บรรยากาศ ซึ่งแตกต่างจากผลงานทั้ง 4 ชั้นก่อนหน้า ในภาพระยะ หน้า ระยะกลาง ปรากฏซากอิฐ ซากปูนของวัดพระศรีสรรเพชญ์ ส่วนระยะหลังภาพมีวิหารพระ มงคลบพิตรกำลังบูรณะซ่อมแซม บรรยากาศภาพสลัวสีฟ้าอมเทา แสงสีส้มอมชมพู ถ่ายทอด ช่วงเวลากลางวันเข้ากลางคืน ช่วงเวลาดังกล่าวกระตุ้นแรงบันดาลใจข้าพเจ้า โดยรู้สึกว่าเป็นช่วงที่ เสมือนเปลี่ยนผ่าน ยุคสมัยหนึ่งก้าวสู่อีกยุคสมัยหนึ่ง แสงในภาพมาจากมุมล่างส่องไปยังมุมบน ยังให้ความรู้สึกเชิดชู และให้เกียรติผู้คนในอดีต ปัญหาที่พบหลังจากสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าพื้นผิวในเงาสลัวนั้นมากเกินไป วิธีแก้ไขจึงน่าจะทำพื้นผิวสัมพันธ์กับค่าน้ำหนัก แสงเงา ซึ่งนำไปปรับใช้กับผลงานชิ้นต่อไป

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6 เกิดจากนำปัญหาที่พบมาวิเคราะห์ คาดคะเนวิธีการแก้ไข พร้อมทั้งศึกษาระยะอากาศ แสงเงา ซึ่งส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกอันสอดคล้องกับเนื้อหา เรื่องราว ในผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6 นี้ ในภาพระยะหน้าปรากฏซากอิฐ ซากปูน ใบเสมา ระยะกลางและ หลังแสดงภาพซากอาคาร สถาปัตยกรรมวัดพระศรีสรรเพชญ์ ใบเสมาเป็นสัญลักษณ์แสดงขอบเขต พื้นที่อันศักดิ์สิทธิ์ของพุทธศาสนา ที่เผยแพร่ยังดินแดนแห่งนี้ จากแนวคิดดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงนำแสง มาใช้ กำหนดส่องสว่างด้านหน้า ใบเสมา ลักษณะเกือบย้อนแสงเกิดแนวเส้นขอบเขตของแสงแยก

ออกจากพื้นที่เงาอย่างชัดเจน ผสมผสานสีบรรยากาศอันอบอุ่น เกิดความรู้สึกทั้งบาง เบา แต่ก็หนักแน่น

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 7 ผลงานเริ่มเห็นความลงตัวด้านเทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวของข้าพเจ้า นำไปสู่สาระสำคัญในเนื้อหา เรื่องราว แสง-เงา อันแสดงถึงความจริงแห่งเวลา ข้าพเจ้านำเสนอภาพด้วยสีแปร่งและพื้นผิวที่ชัดเจนมากขึ้น ก่อให้เกิดสภาวะอารมณ์เคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่ง จากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่งกระจายไปทั่วทั้งภาพ ประสานสีอันสดใส เพื่อขับเน้นสภาวะดังกล่าว พร้อมทั้งสะท้อนบรรยากาศ ความสุข ความรุ่งเรือง แห่งอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา

ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 8 การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 8 นี้ เป็นผลงาน รวบรวมเอาประสบการณ์เรียนรู้ ปรับเปลี่ยน สดทอน รวมไปถึงสิ่งที่ยากเรียนรู้เพิ่มเติมหลังจาก ผลงานชิ้นนี้ เพื่อพัฒนาต่อยอดการสร้างสรรค์ในอนาคต ผลงานชิ้นนี้แสดงภาพมุมครึ่งหนึ่งด้านทิศ ตะวันตกของวัดไชยวัฒนาราม ข้าพเจ้าเฝ้ามองแสงทองค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีส้มอมแดง เงามีเขี้ยวอมฟ้า เป็นบรรยากาศเสมือนแดนทิพย์เกิดขึ้น ณ ที่แห่งนี้ วางองค์ประกอบภาพอย่างเรียบง่าย มี เส้นแนวทางเดินในระยะหน้า สร้างความลึก นำสายตาผู้ชมเข้าสู่ใจกลางปราสาทประธานและนำไปสู่ กลุ่มชาวต่างชาติที่วนเวียนเข้าออกภายใน โบราณสถานผสมผสานสีแปร่ง เพื่อเน้นย้ำสภาวะการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดของเวลา



ภาพที่ 41 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ เวลาแห่งกรุงเก่า 13

เทคนิค สีนํ้ามันบนผ้าใบ

ขนาด 80 x 120 ซม.



ภาพที่ 42 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 14

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 80 x 120 ซม.

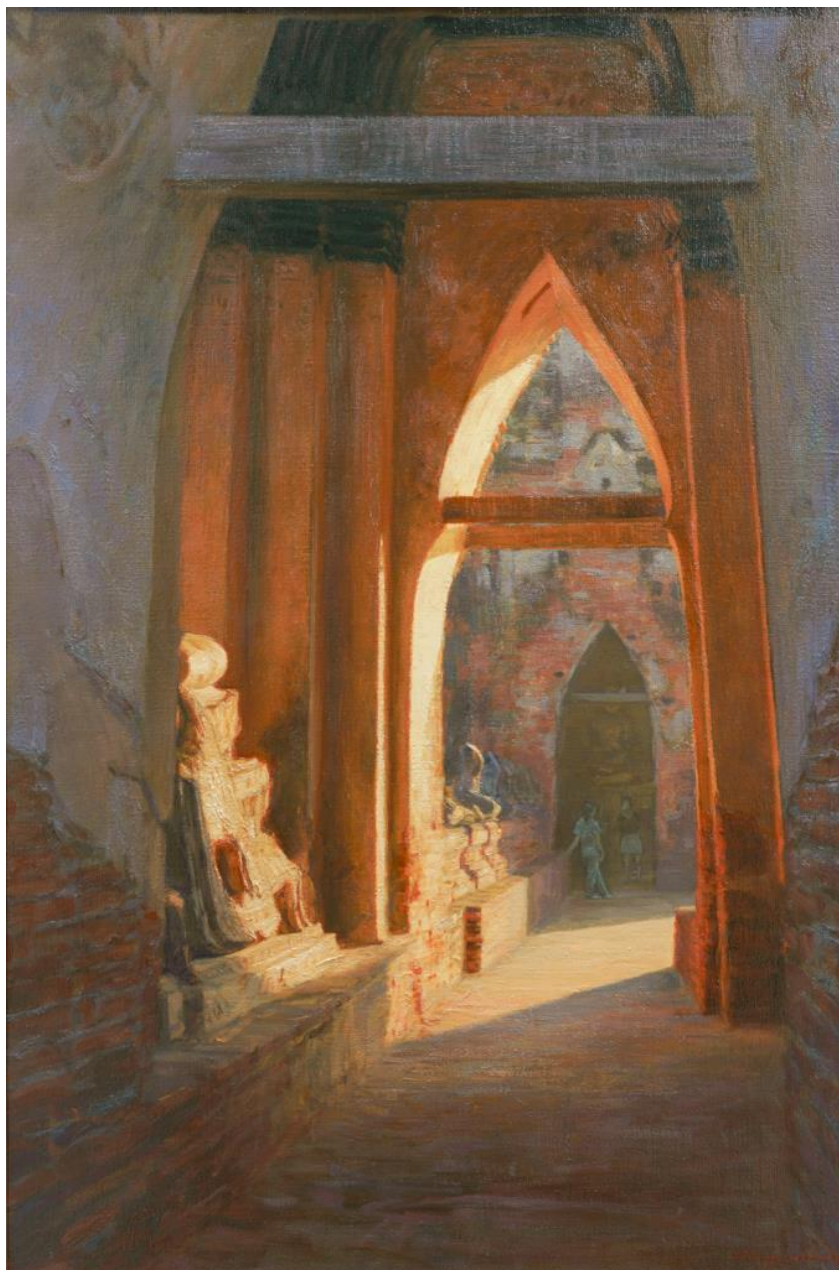


ภาพที่ 43 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 15

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 120 x 96 ซม.

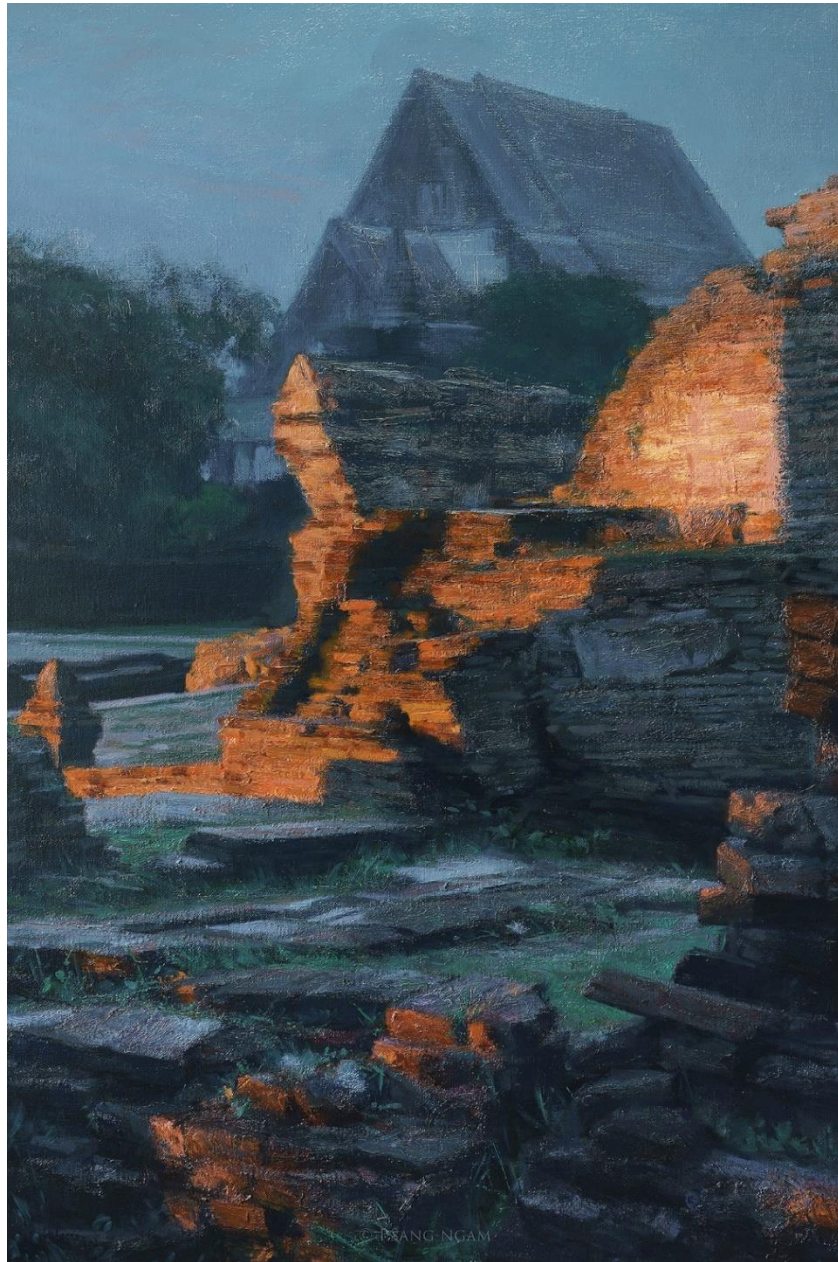


ภาพที่ 44 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 16

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 120 x 80 ซม.



ภาพที่ 45 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 17

เทคนิค สีนํ้ามันบนผ้าใบ

ขนาด 120 x 80 ซม.

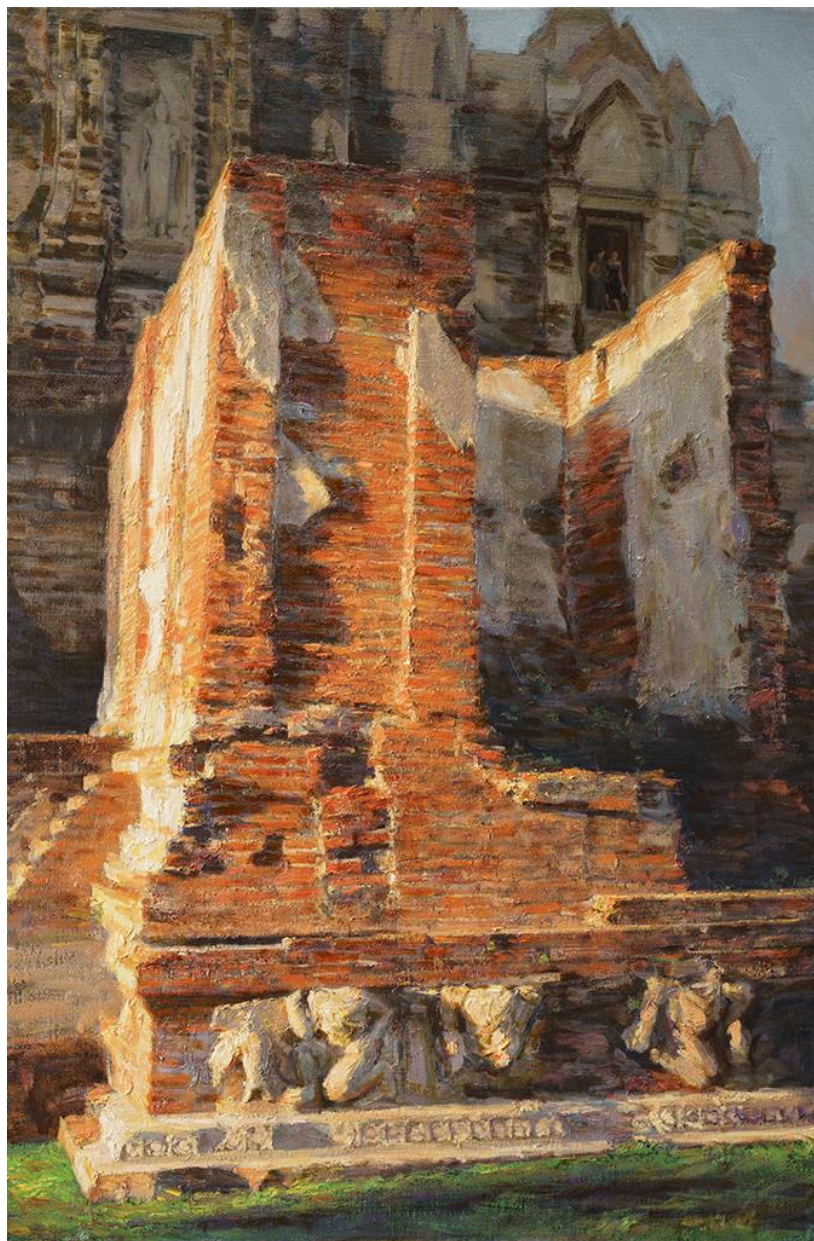


ภาพที่ 46 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 18

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 96 x 120 ซม.



ภาพที่ 47 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 7

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 19

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 120 x 80 ซม.



ภาพที่ 48 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 8

ชื่อผลงาน แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า 20

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด 81 x 144 ซม.

บทที่ 5

บทสรุป

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของข้าพเจ้า หัวข้อ “แสงสว่าง และ กาลเวลาแห่งกรุงเก่า” เป็นการศึกษา ค้นคว้า ทดลองกระบวนการสร้างสรรค์ประสานอารมณ์ความรู้สึกภายใน จาก ประสบการณ์ที่ได้ชื่นชม ความงดงามปรากฏการณ์ธรรมชาติของแสง-เงา และซาบซึ้งในคุณค่า โบราณสถาน นำไปสู่การค้นหาความหมายของแสง-เงา

ผลงานจิตรกรรม 2 มิติ ชุดนี้อาศัยรูปแบบในการแสดงออกที่มีลักษณะเหมือนจริง สามารถ เข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ดูได้ง่าย โดยประกอบรวมตัวกันของทัศนธาตุ ไม่ว่าจะเป็น เส้น น้ำหนัก สี ร่วมกับเทคนิควิธีการ ทำพื้นผิวอนุหนา ปาดป้าย เป็นสื่อแสดงสาระของเนื้อหาเรื่องราว ถ่ายทอดให้ปรากฏเป็นภาพจริงที่ชัดเจน

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงเป็นเสมือนการบันทึกชีวิตและประสบการณ์ช่วงเวลาหนึ่งบน เส้นทางสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของข้าพเจ้า เกิดการเรียนรู้ วิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขปัญหา ต่างๆ ที่พบ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนา การสร้างสรรค์ผลงานต่อไปในอนาคต



รายการอ้างอิง

"Carnation, Lily, Lily, Rose." https://en.wikipedia.org/wiki/Carnation,_Lily,_Lily,_Rose.

กัจจกร สุนพงษ์ศรี. พจนานุกรมศัพท์ทัศนศิลป์ = *Dictionary of Visual Art* / กัจจกร สุนพงษ์ศรี. กรุงเทพฯ :: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.

———. สุนทรียศาสตร์ : หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปวิจารณ์ = *Aesthetics* / กัจจกร สุนพงษ์ศรี. กรุงเทพฯ :: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

ชลูด นิ่มเสมอ, -. องค์ประกอบของศิลปะ = *Composition of Art* พิมพ์ครั้งที่ 7 (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม). ed. กรุงเทพฯ :: อมรินทร์, 2553.

มาเรียท เวสเตอร์มานน์. แร็มบรันต์ / มาเรียท เวสเตอร์มานน์ ; มณีวรรณ พิวนิม แปล, . กรุงเทพฯ :: เดอะเกรทไพน์ อาร์ท, 2557.

สม สุจิรา. "ไอส์ไตน์พบ พระพุทธเจ้าเห็น 2." กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2558.

สุวัฒน์ อัสวไชยชาญ. "ในวาระปีสากลแห่งแสง." สารคดี 370 (2558): 87.

อยุธยา : มรดกโลกภาพสะท้อนจากอดีต = *Ayutthaya World Heritage Reflections of the Past* / องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. อยุธยา :: องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2555.

อิทธิพล ตั้งโฉลก. แนวทางการสอนและสร้างสรรค์กิจกรรมชั้นสูง / อิทธิพล ตั้งโฉลก. กรุงเทพฯ :: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2550.



ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นาย ภาณุมาศ สังข์งาม
วัน เดือน ปี เกิด	20 พฤศจิกายน 2534
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วุฒิการศึกษา	2543 โรงเรียนประตูลี้ 2547 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย 2550 วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี 2553 ศิลปบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2558 ศิลปมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	52 หมู่ 2 ต.ไทรน้อย อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา 13250 เบอร์โทรศัพท์ 089-9655861
ผลงานตีพิมพ์	2557 ร่วมแสดงผลงาน ประกวดศิลปกรรมกรุงไทย ครั้งที่ ๓ หอศิลป์ ธนาคารกรุงไทย สาขาเยาวราช 2558 นิทรรศการศิลปนิพนธ์ของนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร นิทรรศการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม "Coronet สี แสงเทียน" ณ พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย ธนาคาร ไทยพาณิชย์สำนักงานใหญ่ (รัชโยธิน) 2559 งานแสดงศิลปกรรม น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ "ธ สถิตในดวงใจไทยนิรันดร์" ณ 333 แกลอรี ศูนย์การค้าริ เวอร์ซิตี 2560 นิทรรศการแสดงผลงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาศิลปมหา บัณฑิต (ภาควิชาจิตรกรรม) ชั้นปีสุดท้าย คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน การแสดงนิทรรศการคำสอนของพ่อ โดยภาควิชาจิตรกรรม

ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอ
ศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน
นิทรรศการ "ตามรอย เพื่อ หริพิทักษ์" ณ อาร์ซีบี
แกลลอเรีย ศูนย์การค้าริเวอร์ไซด์

รางวัลที่ได้รับ

2557 ทุนการศึกษา มูลนิธิสยามกัมมาจล

